

6
M
A
R
T
I
N
B
E
R
G

ROMAN

No

S
U
V
-
S
H
E
L
L
I
A
D
E

Saksa luuletaja **Friedrich Schiller**,
kelle surmapäevast möödus 125 aastat.

11

N
U
M
B
E
R

KIRJASTUS-OSAÜHISUS „ARENG.”
TALLINN, 1930.A. IX. AASTAKÄIK.

Hind 40 senti.

„Romaani“ tellimishinnad: 12 kuud (24 nr. nr.) Kr. 7.50; 6 kuud (12 nr. nr.) Kr. 4.00;
3 kuud (6 nr. nr.) Kr. 2.25; 2 kuud (4 nr. nr.) Kr. 1.60; Üksiknr. 40 s.

ROMAAN Nr. 11

SISU:

Hanns von Spielberg: Kolmiktäht.
Otto Höcker: Neituju tulemus.
H. Vühner: Eelkevad.
Josef Pasztor: Pilved.
Pierre Mille: Nõid ja armukade.
P. Grünfeldt: Lauljate laul.
Palle Rosenkrantz: Maasikad koorega.
Leili Vaaldemägi: Kunagi.
Kurt Miethke: Doktor, kes oli varas.
Stacy Aumonier: Nohuparanduse
kaks teed.
George Barr: Unustatute saar.
Tött ja nalja.

Kodu on ainult siis mugav,
kui laual maitsevad toidud.

Sellepärast ostate

Lauavõid
Kobupiima
Hapukoort
Kohvi- ja vahukoort
Juustu
Mune
Sinke
Vorste

Delikatesse ja konserve

igasuguseid, suures vali-
kus ja kõrges väärtuses

P. K. „Estonia“

kauplustest

Müürivahe tän. 16 Telefon 23-09.
Jaani tän. 3. „ 8-45.
Jakobsoni tän. 4. „ 5-18.

JALGRATAST

ei osteta mitte üheks kevadeks, sellepärast peab valima
meie teede ja nõuete kohaseit ehitatud, kõigile tuntud
kuulus märk, kas

„WANDERER“, „DIAMANT“,
„SWIFT“ või „HOPPER“.

ÕMBLUSMASINA ostjad otsivad alati aastakümneid tuntud märgi

„MUNDLOS“

sest imeilusa, puhta ja kärata õmmeluse, kaunid tikandused ja kõik tööd
teeb „MUNDLOS“ õmblusmasin.

Kerged OSAMAKSU tingimused, pikaajaline kirjalik VASTUTUS.

LIER & ROSSBAUM

VIRU tänav 7/2

TALLINN

Telefon 27-34.

Ostudel ja järelepärimistel nimetage „Romaan’i.“

A.-S. „RAUANIIT“

Tallinnas.

asutud 1919.

Telef. 15-42.

Soovitab kodumaal valmistatud:

Loomuliku siidist **crepe-de chine** ja veloutiini

Siidi mantli- ning voodririidet

Siidi- & villast **trikooriidet** pesu ning **kleitidele**

Milaneesi

Jumpeririidet

Schlüpferiid

Supelustrikood

Siidi- mako- floor- & villaseid **sukke, sokke**

& lastesukke

Bemberg siidisukke „BELLA“

Kõlapitse

Mitmesugust paelu ning kummipaelu.

Kõik kaubad on varustatud kaubamärgiga.

Saada üle Eesti.

Saada üle Eesti.

CREME MOUSON

Heilt
rauhe rissige Haut
augenblicklich,
schafft jugendliches
Aussehen u. einen
schönen Teint

CREME MOUSON-
RASIERSEIFE
CREME MOUSON-
PUDER

CREME MOUSON SEIFE

HERGESTELLT UNTER ZUSATZ VON CREME MOUSON

Daam tänapäeval soovib oma ilu ravimi-
seks ainult võistlusest

CREME MOUSON'i

Ostudel ja järelpärimistel nimetage „Romaani“.

Kõrgeväärtusline

INGLISE

SHAMPUN

AMAMI

annab teie juukstele suu-
repäralise välimuse.

Tarvitage

N° 1 tumedatele ja

N° 5 heledatele juukstele.

Ühest pakist saab tarvitada
neli korda ja maksab
ainult 60 senti.

Saada igalpool.

TÄHELEPANUÄRATAV VÄÄRTUS

Igaüks, kes on vaadelnud uut Durant autot ja sellega sõitnud, tuleb veendumusele, et selle vankri ehitamisel pole arvestatud hinnaga, vaid et siin on peetud kinni kõrgeist kvaliteedist.

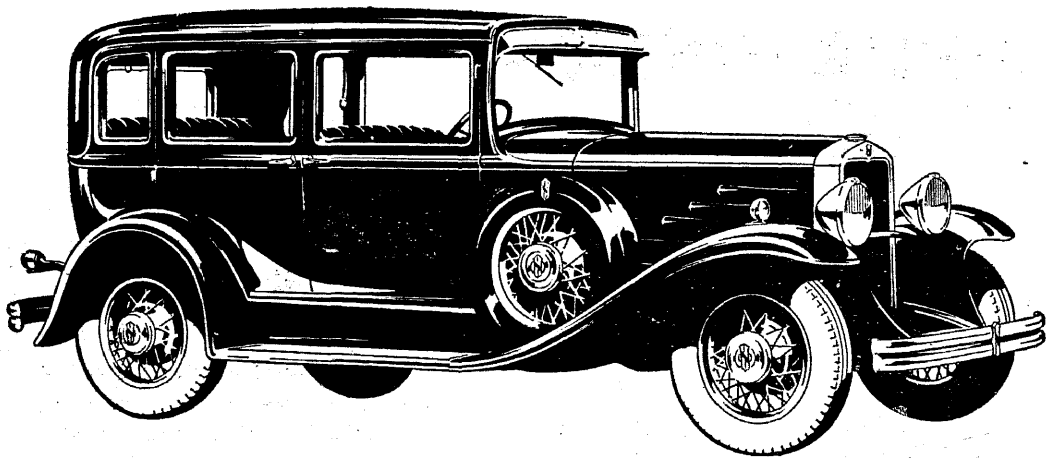
VÄLIMUS
TÖÖVÕIME
MUGAVUS
VÄÄRTUS

Kõitev välimus, eriline töövõime, harukordne ruumirohkus ühenduses hästituntud Durant vastupidava konstruktsiooniga on võitnud üldise vaimustuse.

Uued madala- ja keskmise hinnalised kuue silindrilised on käesoleval aastal pakutavate vankrite seas silmapaistvama väärtusega. Uue Duranti reast on saadaval Sedan, Roadster, Phaeton ja Coupe kere tüüpe — standard ja de Luxe.

Lisaks neile tähelepanuväärilistele kuuesilindrilistele pakub Durant rea täiusliku ja parandatud lahtiste ja kinniste keredega neljasilindrilisi.

Duranti ehitatud RUGBY veoautode rida sisaldab uue kuue silindrilise shassii, mille on konstrueerinud transporti eriteadlased, kes on pannud erilist rõhku transporti veokulude vähendamisele.

DURANT

hea vanker.

Ainu-
esindaja:

HEINR. LAGUS,

Tallinn, Müürivahe t. 16
Laenupanga m. Tel. (2)12-53.

Ostudel ja järelpärimistel nimetage „Romaan’l.“

Romaan

Nr. 11 (197)

Juuni 1930

IX. aastakäik.

Kõik suitsetavad paberosse

Laferme Nr. 50 Manon Baar Stella

20 tk. — 50 s.

20 tk. — 35 s.

25 tk. — 35 s.

20 tk. — 25 s.

Diva Must Peeter

25 tk. — 25 s.

25 tk. — 15 s.

Meie vabrikus puhastatakse tubakat pneumaatilisel viisil
tolmust ja teistest tervisele kahjulikkudest lisandustest.

A|S. „LAFERME“

Kolmiktäht.

Saksa kirjanik **Hanns von Spielberg'i** romaan.

7

Kuues peatükk.

Kolmas täht.

Mis Napoleoni mõök kahe aastakümne jooksul vere ja raua abil Euroopa riikidest oli lahutanud ja omal volil jälle kokku liitnud, pidi saama korraldatud Wiini kongressil vana reshiimi võidukate vürstide meele järele. Keisri tahtmine ja Prantsuse võidukad väed olid täielikult muutunud kontinendi kaardi; kui mitte lugeda Euroopa kõige idapoolsemat osa, oli vaevalt üks riik puutumata jäänud. Ta oli hävitanud vanu riike, oli ehitanud uusi, neid uuesti lõhkunud ja jälle liitnud. Itaalia oli saanud kuningriigiks julge ratsaväe ülema Murat all, kes oli vägeva õemees; Hispaanias olid ta väed pidanud pikka, mitte iialgi täielikult lõpetatud sõda tubli rahva tahtmisega, et sellele peale suruda Napoleoni valitsust; Austria oli kaotanud omad Itaalia maa-alad. Hollandist sai Prantsuse kubermang. Saksamaal oli Napoleon hävitanud kõdunenud, vana riigi, oli loonud Hesseni maast ja Preisimaa ja Hanno-

veri osadest uue Westfaleni kuningriigi, mille usaldas oma venna Jérôme'ile, kuningale, keda rahvas kutsus „Morgen wieder lustig!“ („Homme jälle lõbus!“) Sajast tühist, mis olid seisnud vaimuliku või ilmaliku valitsuse all, oli ta moodustanud „Rheinbundi“; Saksa kuurvürstidele oli ta tänuks truu vasalliteenistuse eest annud kuningakroonid; vanad, enne nii jõulised, Hansalinnad Bremen, Hamburg ja Lübek olid saanud Prantsuse provintsilinnadeks ja kuna Preisimaa kaotas poole omast maapinnast, lõi Napoleon uue Poola ja arvas sellega võitvat tublisid poolakaid oma armeele truude liitlastena.

- Ja nüüd tuli maakaart, mille oli keiser teinud, uuesti vormida, tulid vanad õigused ja ülekohus jälle jalule seada, uued tulid kõrvaldada, kustutatud privileegid tulid uuesti ellu äratada ja noortele privileegidele, kui nõudis omakasu ja legitimistline põhinõte, tuli anda kindel maksvus ja lugupidamine; tulid lepitada rahvad ja vürstid, tulid tagada suure vabastustöö ohvri-meelsetele kaasvõitlejatele nende teenitud

nõuded, neile tuli avaldada Euroopa tänu, tulid tagasi lükata suurendatud nõuded või vähemalt kärpida, lühidalt, oli tarvis teostada hiiglaülesanne.

Kes aimas tookord, kui vürstid ja diplomaadid kogu Euroopast kokku tulid ilusa, sinise Doonau pealinna, et suur kongress pidi väsitama end üksikülesannete rohkuse, intriigide ja kadedusega! Et just Prantsusmaa huvid, praegu veriste ohvrite abil mahasurutud riik, keda esitas osav Talleyrand, pidid saama peaosakaasust, et riik, mis oli teinud kõige rohkem Napoleoni võimu purustamiseks, et Preisimaa pidi saama kõige väiksema tasu oma määratute ohvrite eest! Kes aimas, et Saksa rahva õigused, kes oli valanud verd ja ohverdanud vara oma vürstide eest, pidid jääma peaaegu tähelepanematuiks?

Igast kontinendi osast reisisid nad kokku septembri lõpul ja oktoobri esimeste nädalate algul 1814, kõrged isandad, targad, või end targaks pidavad poliitikud, vürstid ja suured, igatüüpi kaasas hiiglaportfelli täis soove ja ümarik rahakott, ettevalmistatud pikaks viibimiseks külalistelahkes Wiinis, selles päikesepaistelises pealinnas, millest Schiller oli öelnud, et seal „alati pöörleb ork pliidil.“ Ja vürstide ja kõrgete härradega tuli lõpmatu vägi adjutantid ja kammerhärrasid, teenreid ja kokkasid ja kellermeistreid, ilusaid naisi ja tüdrukuid avantüriste! Nagu planeedid päikese ümber, pöörlesid väiksemad vürstid keisrite ja kuningate ümber: külalislahke keiser Franz ja tsaari ümber, kes võitis südameid ja taitis südameid võita oma ilusa, tugeva kuju ja oleku armastusväärilikkusega; ümber alati alandliku kuningas Friedrich Wilhelm III. Preisimaalt. Seal olid Baieri, Württembergi ja Daani kuningad; Baadeni suurhertsog, Hesseni kuurvürst, Braunschweigi, Weinari ja Sachsen-Koburgi hertsogid; seal olid Mecklenburi, Reussi, Anhalti, Schaumburgi, Hessen-Homburgi Neuwiedi, Salm-Kurburgi ja Nassau-Weilburgi vürstid ja erbprintsid — seal oli lõpuks peale Austria ja Venemaa keisrinade, Weimari ja Oldenburgi suurhertsovginnade, uhke kogu ilusaid naisi Euroopa vanematest perekondadest, sirgekasvulisi põhjamaa tütreid Briti ja Daani saartelt, tumedasilmalisi Poola daame, gratsiões prantslannasid, blond Saksa naisi; seal võistlesid rikaste Ungari magnatide abikaasad Alam-Austria vanade krahviperekondade daamidega hiigluses; ja Itaalia

principede tütreid bojaaride uhkete naistega Doonau hertsogiriikidest!

Kuid kõik, mehed ja naised, ei tahtnud ainuüksi tõsistel läbikäimistel kasusid võita, nad kõik tahtsid ka lõbustuda! Liig kaua oli sõjatont Euroopa kohal verist hirmu- piitsa plaksutanud, nüüd hingati vabamalt, nagu võlust pääsnud, ja anduti täie hingega rõõmsatele tundidele, mis pakkusid lõbusas Wiinis! „Kongress lõbutseb!“ see oli lööksõna, mis meeldis kõigile. Wiini palee kõrval avanesid Austria vägevate uhked paleed, Fürstenbergide, Zichyde, Esterhazy'de, Lobkovitz'ide, Koburg-Kohary'de, Windischgrätzide, Kinsky'de ja Palfy'de residentsid! Ja nende kõrval näitasid Wiini börsi määratult rikaste vürstide majad, Eskele'de, Pereira'de, Arnsteinide ja Geymüllerite, peaaegu hommikumaisest hiilgust!

Ei kestnud kaua ja sõnale „Kongress lõbutseb!“ lisati asjade pikaldase käigu pärast pilkavalt ja õigusega juure: „Kongress tantsib, aga ei nihku kohalt!“

See oli elu täis sära, uhkust, toredust ja lõbu, mida elati Doonau kaldal kongressi ajal, milleks oli kokku tulnud vaim, ilu, kuulsus ja kult. —

Keiser Franz oli palunud külalisi suureks redoute'iks õuepaleesse. Ligi kaksteistkümmend tuhat külalist tulid kokku lugematute kroonlühtrite särast valgustatud ruumides, saalides, mille seinad olid kaetud peeglitega, imeilusates, võidumärkidega kaunistatud kodades ja väiksemate salongide lõpmatutes ridades, mis olid täidetud antiik ja moodsa kunsti paremate meisterteostega. Korridorid ja käigud olid muudetud tüheks õhtuks mirtide ja palmide alleedeks, mille ehtimiseks olid rüüstatud Schönbrunni ja Luxenburgi kuulsad aiad; niinimetatud väike redoutesaal sarnanes loorbermetsale. Kuid kõik sära löi üle tantsusaal. Vägeva õuepalee ruumidest ei oleks ükski olnud küllalt suur külaliste määratule arvule, sellepärast oli hiiglasuur ratsasõiduhoone muudetud tantsusaaliks. Seinad olid kaetud valgete kangastega, mille üle oli tõmmatud sinine siid ja hõbeloor; laest rippusid kallid, hommikumaised vaibad, sõjasaak Türki sõdadest; laiade sissekäikude juures tõusid lõhnavatest lillegruppidest saagiks langend relvade sambad ja üle kõige langes arvututest seinalühtritest ja kroonidest kahekümne tuhande vahakütüna õrn valgus.

Laias ruumis voogas seltskond edasi ja tagasi. Kutsekaartidel oli tähendus, et ükski mustas ei tohi ilmuda! Isegi kleidi kan-

nistus ei tohtinud olla must, lubatud olid ainult nooruse, lootuse ja armastuse värvid. Daamid ilmusid kirjult särades või lumivalges, sätendades kalliskivide chtes; härrad värvilistes siiddominodes, mille alt läiksid mundrid hõbedaste ja kuldsete nööridega ja briljantitega kaunistatud aumärgid.

Läbi hulga käis tasane, ootusrikas kohin, sosin ja kahin, kord muutudes vaiksemaks; kord tugevamaks paisudes, kuni õue- ja majamarshalli kepp, mis koputas kolm korda põrandale, kuulutas kõige kõrgemate sakste lähenemist. Kõrgemate kojaametnikkude taga astusid nad paarikaupa saali: keiser Aleksander Austria keisrinnaga, Preisimaa kuningas Baieri kuningannaga — saadetud kõrguste ja vürstide lõpumatust reast. Muusika saatel läksid nad kolm korda läbi hiigla saali, et vaadata siis estraadilt pidu sissejuhtivat lasteballetti, mida tantsisid veetlev väike tütarlaps ja poisike Veneetsia dooshiaja kirjudes kostüümides. Kui oli lõppenud kena pantomiim, lahkusid monarkid daamide juurest ja segasid end hulga sekka, mis nüüd täiel määral andus tantsulõbule.

Ühe nende arvutute puhvetite ääres, mis olid üles seatud määratu ruumi seinte juures ja kus sajad kirjud teenrid vahetpidamata pakkusid kõige kallimaid delikatesse ja kuulsate keiserlikkude keldrite paremaid veine, toetasid kaks Preisi ohvitseri, üks kaardiväe ulaanide mundris, teine Sileesia dragunite kenas kuues, ja vaatasid varjamatata imestusega uimastavale toredusele.

„Alles eilsest saadik olete siin, Stetten?”

Ei oleks teile andeks annud, kui oleksite selles Soodomas juba kauem olnud ja kui teie mind üles ei oleks otsinud! Kus võtsite korteri? „Kuldses Lambas“ või „Portugali Kuningas?”

Kurt v. Stetten naeris. „Armas krahv, et viibida pikemat aega neis võõrastemajus, selleks ei ulata alandlik päevaraha, mis meiesugune saab ega napp lisandus, mille saab oma isapoege kodust. Kuid õnneks ei tarvitse ma võõrastemajja minna. Vürst Hardenberg on mind palunud kongressi kestel tema külaline olla.”

„Ah!” ütles teine ohvitser, rittmeister krahv Hohenthal, noor, rikas Sileesia kavaler, kes oli Wiinis puhkusel. „Ah! Soovin õnne, Stetten! Kuidas — pagana pihta saite selle au osaliseks?”

„Vürst-riigikantsler on mu isa vana sõber ja viimane andis mulle, kui mind komandeeriti Wiini tema majasteedi teise adjutandina, mille eest võlgnen tänu Gneisenaule, soovituskirja vürsti jaoks kaasa. Vaevalt andsin selle teatel üle kui sain Herdenbergilt kutse. Kuid nüüd, krahv Hohenthal, palun, orienteerige mind veidi! Tunnen tooniandvatest isikutest siin ainult väheseid.”

„Orienteerida? Armas Stetten, see on lihtsalt võimatu! Võin ainult umbkaudu tähendada üht või teist huvitavat isikut ja teile ta nime öelda. Ehk teid ka ühele või teisele tutvustada. Muu jäägu siis teie enese osavuse ülesandeks!”

„Olen nõus ka sellega! Kui juba kindlam pind on jalgade all, aitan end ise edasi. Algame! Kes on näiteks vana, hallipäine härra Austria feltmarshalli mundris, keda ümbritseb terve ring ilusaid naisi?”

„See on kaheksakümneaastane vürst de Ligne, veteraan seitsmeaastasest sõjast, Tereesia ordu komandör j.n.e., muu seas paljuloetud kirjanik ja sapine naljamees. Vanameest nimetatakse juba aastate viisi „naljatoojaks” ja tal on õigus teha ja öelda asju, mis murraks teisel inimesel kaelaluu.”

„Ja kõrge kasvuga härra vürsti kõrval?”

„On vürst Anton Radziwill. Teie peaks teda tundma, Stetten, sest ta on meie kojaga sugulus: Ta abikaasa on Preisi printsess Luise!”

„Imeilus naine, kellega ta praegu jutleb.”

„Vürstinna Bagration, armas Stetten! Kuid kui tahate ülevaadet kongressi ilusatest naistest, pöörake silmad kord sinna.” Ta näitas teise grupi poole, mis seisis ümber lohaka graatsiaga toolil istuva daami. — „Kas olete näinud täielikumat naiseilu?”

Stetteni ilujanune silm oli vaimustuses.

Jah, see oli tõepoolest ilusam naine, keda ta oli näinud! Kuju sale ja ometi naiselikult ümarik, õrnalt vormitud, peen nägu, milles iga joon näis nagu marmorist raiutud; ilusas kuklas lahtised, tumedad lokid; väike peake kasvas kenalt valgetest õlgadest, oli kummardatud täis armsust külje peale, nagu kuulatades muusika kõlasid, mis alustasid kwadrilli; suured, mandlikujulised silmad täis kirge, suu veidi avatud, et roosiliste huulte tagant paistsid valged ham-

Soovitame suitsetajaile kõrgeväärtuslisi **A/S. „LAFERME“** paberose ja tubakaid.

bakesed, mis võistlesid imeilusa pärlikeega ta kaelas!

„On see võimalik?“ hüüdis Stetten võlult, „kas maapeal on sarnast ilu leida? Tõepoolest, kui Veenus ise veel kord tuleks kõrgelt Olümpilt, ta ei võiks muud teha, kui võtta selle naise kuju! Kes ta on?“

„Krahvinna Pototska! Te tunnete ometi selle imelise naise elulugu? Ei? Noh, ta on liig pikk ja vaheldusrikas, et võiksin teda Teile siin jutustada - aitab, kui ütlen, et ilus naine oli järjekorras Türgi naisori, ühe Prantsuse saadiku armuke, ühe Vene kindrali abikaasa ja lõpuks ühe kõige rikkama, võib olla kõige rikkama Poola maaomaniku paljukadestatud eluseltsiline, kelle lesena ta on võitnud kõrge koha seltskonnas. Hoidke end, Stetten, Sofia Pototska on saanud igale mehele hädaohlikuks, kelle lähedusse ta tuli. Ta on kardetav, kuigi ammu seisab aastate lävel, millest ütleavad teised naised, et nad neile ei meeldi. Ta imelisest ilust on aeg jäljetult mööda läinud, nagu kartes hävitada teost, mille sarnast ei ole maakeral.“

„Kas võite mind esitleda, krahv?“

„Rõõmuga, armas Stetten! Kuid veel kord: laske end hoiatada! Ilusal naisel ei ole südant, ütlevad ühed; ja teised ütlevad: Sofia Pototskal on liig palju südant — ma ei taha otsustada, mis on kardetavam. Kuid kui ise tahate: lähme mölla sisse!“

Mõlemad ohvitserid astusid otsekohe krahvinna Pototska poole ja olid peaaegu sihile jõudnud, kui Stetten äkki peatas ja vaadates noore daami poole, kes astus vanema, edevalt riietud, kuid suuresti lonkava härra käekõrval vürstide estraadi juurest põigiti läbi tantsusaali, ütles suuremas ärevuses: „Seal, seal, Hohenthal! Kas tunnete seda daami — kas ei ole ta mademoiselle Louison de Vernier?“

Ka krahv seisatas. „Kas arvate noort daami heleroosas kleidis? Ilusat noort tütarlast Talleyrandi käekõrval? Ja kes pidi ta olema?“

„Louison de Vernier! Kuid mis ma küsin, muidugi on see tema! Vabandage, armas krahv, kuid pean katsuma läheneda kõige armastusväärsemale pariislannale — pean temaga rääkima!“

„Vaene Sofia Pototska — kui kiirelt haihtus Teie huvi ilusa naise vastu,“ naeris krahv. „Kuid lubage, Stetten, praegu olete siiski eksiteel: daam, keda nimetate Louison de Vernier'ks, on Talleyrandi õetütar, komtess Savigny-Perigord.“

„Komtess Savigny-Perigord?“ kordas Kurt mehaaniliselt. „Kuid see on ju võimatu,

krahv! Tunnen daami hästi — olin tema ema majas Pariisis korteris! Ja tõepoolest, mulle tuleb nüüd meele, et madame de Vernier'oli tookord Talleyrand'iga suhteid, kuid hoopis teistsugused, kui näib praegu! Kuid see selgub kohe, kui olen kõnelenud Louisoniga. Otsime ta üles, põlen kannatamatusest uuendada vana tutvust.“

„Heameelega, Stetten! Kuid ärge pange pahaks, Teie suurepärase silmad petavad Teid ometi! Ma ei kõneleks vastu, kui ma ei oleks kokku juhtunud Viinis vähemalt kümme korda Talleyrandi ja ta veetleva õetütrega, kes on ainus daam siin, kelle ilu võib võistelda krahvinna Pototska omaga. Olge kindel, see on komtess Savigny-Perigord. Et ta ei või olla sama daam, keda Teie arvate, selgub sellestki, et ta — nagu ma kuulsin — alles veidi aega enne kongressi algust tuli kloostrist, milles ta onu teda lasi kasvatada.“

Kurt v. Stetten raputas pead. Ta ei võinud end petta. Varsti selle järele seisid nad Euroopa kavalama intriigide sepiitseja ees.

Talleyrand võttis Stetteni esitamist ajajana, mis talle juhtus igal õhtul sada korda. Ta mängis briljantidega ehitatud sõrmustega pahemas käes, millest oli võtnud siidist kinda, silus siis pitsijabot'd ja ütles ülevalt alla, kuid mitte viisakusetult: „Soovin Teile palju lõbu ilusas Viinis, monsieur de Stetten! Rõõmustan, kui tohin Teid teretada omas väikeses palees.“

Stetten kummardas ja pööras siis Louisoni poole. Kui ta seisis tütarlapse ees, tuli talle kahtlus, kas ta siiski ei olnud eksinud! Kas olid need Louisoni silmad? Need olid vaadanud selgelt ja sõbralikult, toredate, mustade tähtede kohal ta ees heljus kurb, peaaegu sünge ilme! Ja ometi näis talle, et näo peentes joontes peegeldus teatav ärevus ja tasane kindlusetus. Juba ootas ta äratundmise sõna ja ta süda põksus rõõmsalt — seal kadus kohmetuse ilme uuesti, ta asemele tuli vormiline naeratus ja vormiliselt ja võõralt kõlasid ka komtessi esimesed sõnad: „Teie ei tunne veel Viini, härra v. Stetten? Ah, see on tore linn! Teie saate imestama selle üle, mis ta teile pakub!“ Ja siis noogutas ta kergelt ja pööras ühe teise härra poole: „Homme laulab Milder kojaooperis? Mulle on lauljannat kiidetud, ta olevat iseäranis suurepärane ooperis „Fidelio“ Ülge, armas krahv, mis on komponisti nimi?“

„Beethoven, komtess, Saksamaa esimene elav komponist; krahvid Batthyani, Zichy

ja Lichnovski, kes seal nagu tavalikult koos seisavad, on kuulsa mehe endised mütseenid, jah, sõbrad!“

„Ah, huvitav!“ Komtess tõstis kuld-lorgnioni silmade juure, et vaadata muusikaalse kolmiku poole, nagu hüüti krahvi Viini õueseltskonnas. Ta pilk riivas seal juures Kurti, kuid nii kergelt ja ükskõikselt, et ta pidi enesele õelma, et komtess nägi tas tundmatut või — et ta ei tahtnud teda tunda!

Ei, ta ei tunnud vist teda tõepoolest mitte! See suursugune, pealiskaudselt jutlev seltskonnadaam ei olnud Louison de Vernier! Kuid sarnadus oli imeväärne.

Komtess Savigny-Perigord oli tõusnud ja kadus ühe Prantsuse saatkonna attashee käekõrval tantsijannade sekka. Stetten vaatas talle nagu unenäos järele ja ta pidi end vägivaldselt koguma, kui krahv Hohenthal käe ta käevarrele pani: „Noh, mul oli õigus, eks ole?“

„Teil oli õigus, seltsimees! Kuid komtessil on teisik või kaksikõde. Ainult keha ja veetlevam, kui uhke iludus siin!“

„Haha!“ naeris krahv, „armas Stetten, usun, mul on seltsimehelik kohustus teid hädaohtlike mälestuste vallast kiskuda. Teie teete näo nagu lootusetult armunud, Tulge, esitlen teid nüüd ilusale Sofiale, see on mõjuv vastumürk.“

Ainult vaevaga leidsid mõlemad ohvitserid krahvinna. See näis seltskonnast kadunud ja alles vähe aja pärast ja ainult juhuslikult leidis ta Stetteni teravilm tiheda palmigrupi tagant sügavas, raskete siidkardinatega kaetud aknaavauses. Kuid ta ei istunud üksi; tema kõrvale oli tõmmanud Beneventi vürst, Talleyrand, mugava tooli ja ajas nähtava mõnuga ilusa naisega juttu. Aegajalt libises fauninaeratus üle ta mingitud näojoonte ja ta koputas tasa sõrmeotsaga siidipükstele, mis istusid nagu valatud ta vateeritud kintsude ümber või ta kiigutas jalgu ilusates lakknahksetes kingades. Ükski naine ei võinud olla edevam oma väikese jala peale, kui oli Talleyrand, musterdiplomaat, nagu teda nimetasid pooldajad, oma peale.

Oli võimatu segada mitesobivat paari kõneluses. Seal läks juhuslikult vürst Hardenberg mööda ja kui tundis oma külalise ära, viipas ta selle alati armastusväärsel

viisil enese juure. „Olete palju tutvusi teinud, armas Stetten? Häid sõpru leidnud — ilusaid naisi? Mõlematest on siin ülirohkus, kui tahetakse otsida! Jah, kes veel on noor nagu teie!“

„Leidsin ühe vana, armsa sõjaseltsimehe, krahv Hohenthal, kõrgus, ja mis puutub naistesse, tahtsin end praegu lasta esitleda krahvinna Pototskale. Kuid Beneventi vürst on temaga nii elavas jutuaajamises, et —“

„Et teie ei julge!“ naeris Hardenberg. „Noh, ma otsisin parajasti Talleyraudi ja tahan heameelega juhust kasutada teid ilusale poola daamile esitleda.“

Sellega astus Hardenberg ette ja Kurt läks talle järele. Vürst esitles teda krahvinnale sõnadega: „Kas tohin anda härra v. Stetteni mu vanema ja parema sõbra poega, teie armu hooleks, krahvinna?“ kusjuures ta kerge käeliigutusega esitluse ka Talleyrandi kohta maksma pani, kes kohe ilmamehe hea mäliga meele tuletas, et „monsieur de Stetten talle ei ole võõras.“

Mõlemad diplomaadid astusid eemale. Krahvinna Pototska ja Kurt v. Stetten jäid mõneks silmapilguks üksi.

Üks sekund vaatas krahvinna talle teravalt otsa oma imeliste tulisilmadega, milles ühines õrn armsus leegitseva, kirgliku tulega, siis langetas ta pikad ripsmed ja hakkas kõnelema. Ta häälel oli imeline kõla: peaaegu lapsikult magus ja kõlav. Aegajalt aga kostis ta jutust nagu prõgisev tulivärk; sõnad, mis muidu tulid aeglaselt ja rahulikult ilusatel huultelt, tulid siis kiirelt ja kõrva kostis Prantsuse keele võõras hääldamine, kuigi krahvinna valitses keelt hästi.

Nad vestlesid Viinist, ta kirjeldas lõbusal viisil vastolu üksiku elu, mida ta elavat Tuultsinis, omas armsamas mõisas ja Gortshinos, kus ta veetvat tavalikult suvekuid, ja seltskondlise elu vahel, millesse ta olla kistud peaaegu vastu tahtmist.

„Gortshinos!“ see nimi puudutas imeliselt Stetteni kõrva, ta teadis, et oli teda varem kuulnud, kui ei teadnud silmapilgul, millal ja kus!

Kuid Sofia Pototska ei andnud talle aega selle üle järele mõelda. Ta hakkas kõnelema Kurt v. Stettenist, küsis ta kodukoha järele ja päris juhtumisi sõjaväljal. Ja siis hakkas ta äkki naerma — tasa ja veet-

Soovitame suitsetajaile kõrgeväärtuslisi **A/S. „LAFERME“** paberosse ja tubakaid.

levalt ja ütles: „Teil on igav, härra v. Stetten. Teie kuulute noorsoo hulka ja ma ei suuda veel sellega harjuda, et olen vana naine. Kas teate, et mul on täiskasvanud poeg?“

Stetten vaatas imestanult üles. Ta ausast silmadest paistis nii avameelselt kahtlus krahvinna sõnade vastu, et krahvinna näis meelitatud. „Jah, härra v. Stetten, olen juba — kuid ei! nii vana ma veel ei ole, et ütlen teile oma aastad.“

„Naine on nii vana, armuline krahvinna, nagu ta välja näeb, ja on naisi, kellele loodus näib andvat igavese nooruse. Ma ei saa tundest lahti, et teete nalja. Sest kuhu ka vaatasin selles saalis, mis on rikas nooruse ja ilu poolest, kusagil ei leidnud ma —“

Krahvinna lõi lehvikuga ta järele: „Ärge õelge meelitusi, härra v. Stetten! Vaadake seal mu nooruslikku sõbrannat“ — ta näitas komtess Savigny Perigordi poole, kes läks mööda Vene kindrali käekõrval — „ja imetlege tõsist noorust ja ilu. Ma ei ole ialgi näinud midagi veelevamat, kui oma vana sõbra, Beneventi vüsti õetütart. On mul õigus või mitte?“

„Ilusaid naisi ei tohi üksteisega võrrelda, krahvinna.“ Stetten ütles seda, kuid mõttes võrdles ta tahtmatult õitsvat roosi enese kõrval õrna õiega, kes sarnanes nii väga esimesele tütarlapsele, kes ta südame oli võitnud, et ta ikka veel otsis seletust looduse imelisele mängule. Jah, mõlemad olid meelikütkestavalt ilusad, sale, õrn prantslanna ja hurmav hommikumaaalane, kelle rohked elukogemused ei olnud röövinud ta noorusliku kenaduse värskust. Ispahani õitsev roos ja lõhnav, veel avanematu õis — kes mõlematest oleks pidanud saama esimese auhinna?

Hardenberg ja Talleyraud näisid lõpetanud jutu. Beneventi vürst lähenes krahvinnale, Stetten tõusis. Ta tundis instinktiivset vastumeelsust libeda diplomaadi vastu, kes ei vaadanud inimestele avameelselt näkku. Sofia Pototska ulatas Kurtile käe suudluseks, peeneliikmelise käe roosas siidikindas. „Rõõmustaksin, kui näeksin teid jälle, härra v. Stetten,“ ütles ta seal juures. „Elan krahv Rasumovski, Krill Rasumovski, meie saadiku juures.“

Mõned minutid hiljem sai Stetten jälle krahv Hohenthaliga kokku, kes tõmbas ta ühe puhveti juure, mille taga avanesid väikesed, mõnusad toakesed nagu tehtud vestlemiseks. Nad istusid ümariku laua taha, mis olid määratud kolmele, neljale isikule ja teenrid tõid sekti ja kõiksugu külmi dehkatesse.

„Noh, kas olete tänase õhtu sündmustega rahul, sõjaseltsimees?“ naeris Hohenthal. „Nägin teid jutuaajamises Pototskaga. Kas ütlesin liig palju? Kas ei ole krahvinna aastasaja ilusam naine?“

Stetten noogutas, kuid ei vastanud kohe. Ta tühjendas aeglaselt klaasi, vaatas mõttes maha ja ütles lõpuks: „Võlgnete mulle veel krahvinna eluloo jutustuse, Hohenthal! Olete nõus, kui seda nüüd teha palun?“

„Seltsimees, seltsimees!“ hoiatas Hohenthal ja tõstis sõrme. „Huvi on ärganud — olge ettevaatlik! Kuid ma ei ole ihne sellega, mis tean — küllalt imelik on ilusa naise elu.“ Ta lasi karika uuesti täita ja algas siis: „Mu jutt algab nagu kõik head jutud: ükskord oli. Konstantinoopolis oli kord Prantsuse saadik nimega de Barry. Ühel päeval, kui nimetatud härra sõitis läbi Stambuli tänavate, märkas ta mängivate laste rühmas imeilusat tütarlast. Umbes neljateistkümneaastane laps meeldis talle nii väga, et kuulab lähemalt ta olude järele. Väike Sofia oli Tsherkessi naise laps, ütlesid ühed ja teised tõendasid, et ta ema oli Greeka lesk. Igatahes on tõsiasi, et ema müüs tütrekese tuhatviiesaja piastri eest suursugusele prantslasele. Sarnane asi ei ole Konstantinoopolisharukordne. Sofia tundis end varsti kodus saadiku uhkes majas ja et hea mees lasi talle anda suurepärase kasvatus, arenesid keha kõrvale ka vaimuanded üllataval viisil. Temast sai niisama tark tütarlaps, kui ta oli ilus. Kui tark ta oli, seda pidi härra de Barry varsti oma kahjuks tunda saama.“

Kui Prantsuse saadik nimelt umbes kahe aasta pärast Stambulist ära kutsuti, tuli ta koduteel Vene piirile ja jäi õseks Vene piirikindluse Kamenets Podolski. Seal oli kuberneriks kindral de Witt, hollandlane, kes seisis keisrinna Katariina teenistuses. Kindral võttis Prantsuse saadiku kõigi auga vastu, kuid armus kõrvuni sellesse ilusasse orjasse, sules, kui de Berry tahtis ära reisida, kindluse väravad, lasi preestri tuua ja end Sofiaga laulatada, kellele see sugugi vastumeelne ei olevat olnud. Siis maksis ta saadikule tuhat viissada piastrit, mis see oli maksnud Sofia eest, tagasi ja lasi tal reisida. Härra de Barry olevat vandunud Prantsuse, Türgi, Greeka ja Vene keeles, kuid see ei aidanud ja et asi ei kõlvanud tüliõunaks Venemaa ja Prantsusmaa vahel, läks ta lõpuks vaikselt minema.

Nii, mu armas Stetten, sai naisorjast kindrali proua. Ja kindral ujus õnnes, kuid oli rumal küllalt, et seda salaja ei hoidnud.

Ta viis Sofia suurde ilma ja siin ta õppis tundma krahv Pototskit, Feliks Pototskit, miljonäri Poola miljonäride hulgas, keisrinna Katariina lemmikut, kes oleks talle heameelega muretsenud Poola krooni. End näha ja armastama hakata, kestis mõlematel ainult silmapilk. Sofia arvas küll, et ta abikaasa ei anna iial lahutust, kuid Pototski teadis nõu. Ta ilmus ühel ilusal hommikul kindral de Wittiga juure kahe elegantse kastikesega ja seletas üsna sõbralikult, et ühes olevat kaks pistolit ja et ta tahtvat võidelda de Wittiga elu ja surma peale, kui see vabatahtlikult oma Sofiast ei loobuvat; teises kastikeses aga olevat kaks miljoni rubla paberites, mis ta andvat kindralile, kui see olevat nõus ta soovidega.

De Witt vaatas uurivalt pistoleid ja rahapabereid, lasi siis abikaasa enese juure paluda ja küsis, kas see teda maha tahtvat jätta? Naiivne looduslaps vastas südamliselt ja avameelselt „Jah“ ja tuletas abikaasale meele, kuidas ta kord ise, kui ta lahkus oma isalikust sõbrast, teda manitsenud alati järgneda oma südame häälele. Argument mõjus ja kaks miljonit vist ka — lühidalt: Sofia de Wittist sai krahvinna Pototski.

Ta oli uuele abikaasale eeskujulik, armastav naine kunni surmani; see kandis oma Sofiat kätel. Krahvinna jäi peale kümneaastast, nagu üldiselt teada, väga õnnelikku abielu, leseks.

Pototski suri aastal 1805. Sestsaadik elab Pototska enamalt jaolt Tuhtsinis, kus ta abikaas lõi talle muinasriigi. See, tema auks „Sofievkaks“ nimetatud loss on ainult üks sajast lossist, mis kuuluvad krahvinnale.“

Hohenthal vaikis silmapilguks, tühjendas veel kord klaasi ja lisas siis vaiksemal häälel:

„Nüüd on väike Türgi tänavaplika, härra de Barry ori, kindraliproua de Witt, krahvinna Pototska peaaegu poolakate rahvuspühadus, sest et on asetanud oma määratud varandused Poola poliitika ja iseseisvuse püüete teenistusse. Oletan, et ta tegutseb oma teise isamaa kasudes siin salaja. — Kuid tulge nüüd, Stetten, ja lähme veel kord läbi saali — Usun, et võidupidu varsti lõpul on.“

Õuepalee pidu lähenes tõepoolest lõpule. Kõige kõrgemad härrased olid juba lahkunud, suured saalid tühjenesid ja küünlad kustusid.

Vürst Hardenbergi palees Ringi ääres lamas Kurt Stetten omas toas veel kaua ärkvel ja mõtles Louisonile, kes ilmus talle ikka jälle komtess Savigny Perigordi kenal kujul — ja krahvinna Sofia Pototskale. Ja siis ilmus ka blondi, sinisilmalise tütarlapse pilt tema ette, kes elas Kremmrodes.

Lõpuks langesid ta silmad kinni, kuid unejunal näitas talle tumedat öist taevast värvikate pilvedega, kust särasid kolm helledat tähte üksksteise kõrval, võisteldes üksksteisega uhkuse ja ilu poolest. Ja pilved katsid nad vahetevahel kinni, kuid ikka uuesti ilmusid need kolm säravat tähte, imelik, töötusrikas kolmiktäht: Louison — Sofia — Jakobää!

Seitsmes peatükk.

Hommik Talleyrandi juures.

Viinis tõusti hilja, sest et seal öö päevaks tehti.

Stefanikiriku kell oli juba löönud ükssteistkümmend, kuid Beneventi vürsti töötuba lebas veel sügavas rahus. See oli keskmiselt suur hoone, mis sisseseade poolest ei andnud ära, milleks ta oli määratud, vaid mis tuletas rohkem meele moedaami buduaari. Seinte ääres seisis pehmed diivanid, nurkades olid korraldatud mõnused toolid, akende ees rippusid rasked siidikardinad mõõdukates värvides, poolenisti kinni tõmmatud, nii et päikesekiired tuba ainult osaliselt valgustasid. Kaminasimsil, nikerdatud seinariiuulitel, väikestel laudadel, mis seisis ümberringi, olid lugematud nippasjakesed, mida Talleyrand eriliselt armastas. Põrandat katsid pehmed, hommikumaised vaibad, nende vahel olid suured, kirju damastiga üle tõmmatud padjad. Ainult lai kirjutuslaud kahe akna vahel tuletas meele, et oldi suure poliitiku toas, kuigi ka sellel olid aset leidnud mapi kõrval punasest saffiannahast miniatüürkujukessed, brongsid ja lugematud portreed.

Kõrvalolevast magamistoast kostis kellukese hõbekõlin. Vürst oli ärganud.

Hääletult libises kammerteener, tulles eesttoast, läbi ruumi ja avas tihedad eesriided. magamistuppa.

„Palju on kell, Dubois?“ kõlas veidi ka-

Soovitame suitsetajaile kõrgeväärtuslisi **A/S. „LAFERME“** paberosse ja tubakaid.

Pr. E. Nander,
„Vanemuise“ teatri lauljanna-näitle-
janna, esines külalisena „Estonias“
Kalman'i operetis „Bajadeer“.

redalt voodi siidikardinate tagant, mis seis pimedaks tehtud toa kaugemas nurgas.
„Üksteistkümmend, kõrgus!“ Kammer-
teener katsus võimalikult mahedalt häälit-
seda.

„Shokolaad, Dubois!“

Jälle helises kell, seekord Dubois' käest puudutatud, kes siis ruttas eestuppa, et võtta teiselt teenrilt hõbekandikut einega. Ta ei oleks iialgi lubanud, et võõras silm oleks vaadanud ta käskija magamistuppa, ja ta tegutses hästi.

Silmapilguks ilmus kardinate vahelt lahja, kondine käsi — vürst võttis vastu lõhnava, vürstilise shokolaadi. Siis valitses mõned minutid sügav, pühalik vaikus: Talleyrand einetas.

„Dubois!“

„Kõrgus?“

„Tahan tõusta!“

Kammerteener ruttas voodi juure ja libises läbi kardinate, mille taga näisid aset leidvat kõiksugu saladuslikud sündmused. Lõpuks löödi nad lahti: välja lonkas vana, sisselangenud mehike, hall, hirmuäratavalt kõhn, plekiliste põskedega — Beneventi vürst! Kes oleks ära tundnud raugas, kelle kehalist kõhnust vaevalt varjas pikk, valge hommikmantel, kes asetas nii ettevaatlikult kullatud tuhvlikes jalgu, et näha olid valud, mis sünnitasid talle sammud, elegantse ka-

valeri, keda salongides ikka veel peeti daamide lemmikuks!

Aeglaselt hiilis ta peegli juure ja langes raskelt toolile, mille talle lükkas kammer-
teener, kes siis võttis käskija peast violeti mütsikese ja algas friseerimist. See oli raske töö — sest Talleyrand oli ikka veel uhke oma paksude juuste ja oma ajaloolise, raskelt läbiviidud laugu peale.

„Mis täna ees seisab, Dubois?“

„Kell kolm piknik Angartenis, kõrgus!“

„Ah, Sir Sidney Smithi piknik kristlaste orjade vabastamiseks, mille eest maksab vist iga külaline ise,“ naeratas vürst irooniliselt. „Vaasade saadik katsub odavalt läbi ajada. Hea — edasi?“

„Õhtusöök härra krahv v. Metternichi juures.“

„Hea. Ja mis antakse teatris?“

„Bigottini esineb Niinana „Armastuse hullustuses.“

„Küsi hiljem kontessilt, kas ta tahab balletile minna, Dubois!“

„Teie käsul, kõrgus!“

Soeng oli lõpetatud, põski ja lõuga kattis nüüd vahupilv ja Talleyrand muutus habemenoa all tummaks. Siis pesi Dubois seabivahu ära, pritsis kõlmi vett ja hakkas halle põski puudri ja mingiga noorendama.

Äkki tuksatas Talleyrand: „Oh, täna on valud jälle väljakannatamatud! Ruttu, Dubois, mu jalg!“

Dubois lõi hõbekausi ja täitis selle „Eau de Barège“iga; Dubois põlvitas maha ja paljastas haige jala, et sisse hõõruda Talleyrandi lonkavat jalga, mis talle oli andnud „lonkava kuradi“ nime. Operatsioon kestis tükk aega ja vürst kannatas nähtavasti raskeid piinasid.

„Noorus, Dubois! Kadunud noorus ja ter-
vis! Muutun vanaks — liig kiirelt vanaks!“
hoigas ta.

„Oh, kõrgus võib veel kõige nooremaga võistelda!“ kinnitas teener. „Ainult veidi rahu ja ettevaatust oleks kõrgusele vaja!“

„Jah, kes seda võiks! — Kas sa veel valmis ei ole, sa piinaja?“

„Silmapilk, kõrgus!“

Hõõrumine hakkas mõjuma, valu andis järele! Dubois võis jätkata tualetti. Veel veerandtundi kulus käte puuderdamisega ja ravitsetud küüntega maniküüriga, arvuliste, sä-
tendavate sõrmuste korraldamisega, mida Talleyrand armastas nagu edev naine, siis tuli kravati sidumine — ja teener oli valmis ning käskija näis noorendatud, terve ja värske.
(Järgneb).

Neiutuju tulemus.

Saksa kirjanik **Otto Höcker.**

3

"Telegramm de Russey kindlusest," luges telegrafist ruttu lindilt. "Salk praegu teele minemas. Vang veel õigel ajal tagasi kutsutud. Presidendi käsk käes ja täpselt täidetud. Ohvitser vangiga teel."

President hakkas kergemini hingama.

"Hea küll — nüüd klõbistage oma telegrammi jälle edasi," ütles ta oma hariliku lahkusega ja läks toast välja.

kätte. Ärge unustage, olen rahvale vandunud püha vande, et üldise hüvangu heaks tahan tegutseda, vaatamata üksiku isikuka-
sule või kahjule. Mina pean seda vannet, kui ka tõe vaese ema süda selle juures peaks lõhkema, nii kahju kui mul sest ka oleks," lisas ta. "Praegusel meeleheitlikul ajal seisavad riigihuvivid kõigest isiklistest eespool. Ma tahan asja läbi vaadata ja teen

„Nüüd lõppenud on koolitöö.“

Rõõmsas meeleolus lahkuvad noored koolist kosutavale suvepuhkusele.

Sõjasekretäri eestoas astus ta akna all seisvate ja nutvate naiste juure.

„Olge rahulikud,“ ütles ta tasa, „olen korralduse teinud, et mahalaskmine esialgul seisma jäetaks.“ Ometi astus ta tõrjudes tagasi, kui naised tänulikult taitsid ta kätt suudelda. „Ärge liig vara hõisake,“ hoiatas ta, „pettumus võiks hiljem seda hirksam olla. Mina ei või midagi lubada, kõige vähem armu. Võtsin asja esialgul ainult oma

siis otsuse, kuidas seda minu kohus käsib. Andku Jumal, et see otsus saaks õiglane ja oleks ka kõigi südamest tulnud!“

Ta noogutas naiste poole ja läks siis sõjasekretäri kabinetti tagasi nõupidamist jätkama.

Ainustki sõna ei lausunud ta eelmisest loost.

„Jatkake, Stanton,“ ütles ta kohe tuppa tülles. „Milline oli see uus seadusekava?“

Soovitame suitsetajaile kõrgeväärtuslisi **A/S. „LAFERME“**
paberosse ja tubakaid.

Ta kuulab Stantonit kaineid seletusi hari-liku huviga ja näis täiesti olevat unustanud, et väljas eestois kaks naist teadmatuse otsekui tulistel sütel seisid. Ainult aegajalt astus ta akna juure ja vaatas alla tänavale, vahetevahel ka kella vaadates, nagu ootaks ta midagi tähtsat. Kui ta siis üht väikest ratsasalka nägi lähenevat, jooksis iseäralik, kaval naeratus ta suust üle.

„Nüüd peame vahet pidama, Stanton,“ katkestas ta sõjasekretäri seletuse, helistas ja ütles tuppale astuvale adjutandile:

„Saatke mõlemad naised jälle siia!“

„Missugused naised?“ küsis sõjasekretär arusaamatult; nähtavasti oli ta eelmise loo juba unustanud.

„Noh, armastushullu Putnami ema ja pruudi,“ tähendas president.

Ta astus Stantonit juure ja pani oma käe temale sõbralikult õlale.

„Teie olete pagana vintske poiss, Stanton,“ ütles ta meelitates, kui nägi sõjasekretäri otsaesist pilve minevat. „Arvan, et teiegi olete vaheajal asja üle järele mõelnud — mis? Olete vähemalt korralduse teinud mahalaskmist edasi lükata, kuni olete asja veel kord läbi vaadanud — mis?“

Stanton raputas väga energiliselt pead.

„Vastuoks,“ ütles ta lühidalt, „arvan, et asi on vahepeal juba likvideeritud!“

Lincoln tegi, nagu ei oleks ta seda taibanud.

„Mina arvan, kuni see mees veel elab, võib tema asja ometi veel kaaluda. Pean teile ütleva, kui selgub, et selle naise jutt õige on, siis on mul nõu oma armuandmise-õigust tarvitada.“

Pilkav naeratus mängis Stantonit huulte ümber; aga ta ei saanud vastata, sest praegu astusid naised jälle tuppale. Nad olid presidenti viimaseid sõnu kuulnud ja ruttasid nüüd valjusti nuttes tema juure.

„Jumal õnnistagu teid, mr. president,“ nuuksus lesk; „viimane kui sõna on tõsi, mis ma rääkisin, ja — ja —“ nuuksus ta, „ja ma ei valetaks ka siis, kui sellega oma poja surmast päästaksin! Ja ma ei paluks ka tema elu eest, kui ta nii süüdlane oleks, nagu mr. Stanton arvab!“

President seisis ikka veel Stantonit kõrval. Nüüd osutas ta lesele.

„No vaadake sinna, teie vana Drako!“ katsus ta naljatada. „Kuni leidub veel selliseid emasid, pole meie kuulsusrikas maa veel kadunud!“

Sõjasekretär kehtas vaid õlgu.

„Sellega ei vabasta ta oma poega ometi enam!“ ütles ta.

Kuid samal hetkel peatas ta ja kuulatas. Eestois kostis püssiparade mahalöömine, mahalöömine põrandale; ühtlasi avaneks uks ja tuppale astus teenistuses olev ohvitser.

„Ohvitser de Russey kindlusest vangiga ja nelja saatjaga teatab ennast!“ teatas ta.

Üllatatult tõusis Stanton. Vihasoon ta näol paisus ähvardavalt, kuna ta tarretult uksele vahtis.

Seal tuli tuppale väike sõdurisalk, nende keskel vang, keda nähes naised valjusti karjatasid.

Nende ees seisis Charley. Ometi mitte see elurõõmus Charley, kel üleemeelik ja muretu naer huultel, nagu nad teda mõni päev tagasi olid kaelustanud, kui ta neilt viimati lahkus. Ta näis olevat aastaid vananenud, ta põsed augus, pilk kustunud ja temast kõneles too hirm, mis surma silma ees iga inimese südamesse tungib. Õnnetu mees oli eluga nähtavasti lõpuarve teinud ja sellega leppinud. Nüüd vahtis ta tarretult emale ja pruudile; ägav hääli tuli ta kõrist ja ta tahtis igatsedes tema poole laialisirutatud käte vahele tormata.

Kuid karedalt hoidsid sõdurid teda tagasi. Ka Lincoln astus naiste ette tõrjuvalt.

„Sellega on aega!“ ütles ta otsustavalt. „Kõige pealt tahan mina seda noort meest vaadata!“

Aga ta pidi oma tähelepanu esiti pöörama Stantonile. Näost punane, oli see sõjaväelikkult auandva ohvitseri ette astunud:

„Kust te siia tulete? Mis see tähendab, mees? Kas teie kommandant minu käsku kätte ei saanud? Ma lasen te kõik sõjakohtu kätte anda!“

„Missugust käsku?“ vastas ohvitser kohmetult. „Teel siia tuli meile vastu ohvitser, kes tuhatnelja de Russey kindluse poole kihutas. Kas ehk arvate seda, kindral?“

„Kes andis teile siiatulekuks käsu?“

„President isiklikult,“ seletas ohvitser Lincolnile vaadates. „Käsk on mul kaasas. Siin, kindral.“

Stanton kiskus käsu ta käest ja luges selle ruttu läbi. Siis pööras ta ainult suure vaevaga alles hoitud enesevalitsusega jälle ainult pisut märgatavalt naeratava presidendi poole.

„Sellest ei saa mina aru,“ ütles ta.

„Mina seda paremini,“ vastas Lincoln lühidalt. „Võisin enesele juba kujutella, millise käsu teie ratsanik kindluse kommandandile pidi viima. Siis tuli mulle meelde, et elektrisäde kõige kiiremastki hobusest ette jõuab, ja ma telegraferisin. Ärge pange

pahaks, sõber Stanton, aga kui teil kiire oli, siis ei oleks teie pidanud unustama telegrafi."

Ta naeratas ja pööras vihaselt huuli hammustava sõjasekretäri poolt vangki poole, ühtlasi sõduritele märku andes kõrvale astuda.

"Tule lähemale, mu poeg," ütles ta täis sõbralikku tõsidust. "Sa tunned mind — jah? Noh, kus nägid sa mind viimati?"

Charley seisis sirgena.

"Fort Stevensi ees, mr. president," teatas ta. "Sain teie lähedal haavata. Langesin

Lesk ei lasknud ennast nüüd enam tagasi hoida, vaid jooksis poja juure, ruttu tema kuube lahti tegema hakates.

"Näita presidendile oma arme, siis usub ta, et oled isamaa eest verd valanud!"

Ta aitas ikka veel alles uinasel pojalt kuube seljast maha võtta.

Lincoln laskis seda rahulikult sündida; ta küsis hukkamõistetult veel mõndagi, nõudis ta vendade järele, ja kus need langenud. Tema tõsine nägu selgus veel enam, kui nüüd viimaks ta adjutant tuppa astus.

"Lindude päev" Venemaal.

Astrahani linna lapsed seavad kevadel lindudele majakesi üles.

just haavaarstile, kelle pea kuul oli läbistatud."

Lincoln noogutas rahulolles.

"Sa hüüdsid mulle midagi, mis see oli?"

Nüüd tõusis veri Charleyle palgesse.

"Ma — ma — ", kogeles ta. "See polnud õige, ma oleksin kui sõdur pidanud vaikima, aga kuna ma teie eest nii suurt hirmu tundsin, siis kisendasin ma teile, et tagasi läheksite."

"Noh?" pööras ta selle poole. "Kas vaatasite langenute nimekirjad läbi?"

"Nii hästi kui suure rutuga jõudsin. Proua Futnami andmed on silmanähtavalt õiged."

President astus palja õlaga seisva Charley juure ja silmitses tüki aega tema kävarres ja õlas olevaid arme.

"Need on tõesti meie vaenlaste kuuli teod," tähendas ta viimaks. Ta võttis Charley kõrvalehest kinni ja raputas seda pelmesti:

Soovitame suitsetajaile kõrgväärtuslisi **A/S. „LAFERME“** paberosse ja tubakaid.

„Nüüd ütle, sa vapper kelm, mis sul öieti meeles oli, kui väest ära jooksid ja oma vaese ema sellisesse ahastusesse saatsid?“

„Mr. president, mina — ma —“, kogeles Charley ja vaatas selle juures vargselt eemal seisvale Mabelile, kes lootuse ja hirmu vahel kõlkus. „Kui ma haavatult puhkusel viibisin, siis leidsime meie üksteise, seal see neiu ja mina. Kui ma juba tookord ei oleks oma sõna annud, et edasi tahan teinida, kümme hobust ei oleks mind enam garnisoni viinud,“ ütles ta truustüdamliselt. „Ära joosta, ma ei tahtnud. Ainult kord suudelda tahtsin Mabelit, sest ta on mulle nii armas. Ja ma ei võinud ju teada, kas veel kord koju saan. Aga vististi ei tahtnud ma põgeneda — mina ei ole väejooksik, mr. president. Kui te seda usute, siis laske minu parem juba surmata!“

Ema aitas teda riietumisel. Nüüd, mil poeg surmamisest rääkis, võttis ta nuttes tema kaela ümbert kinni.

Lincolni suust tuli lühike pomin. Ta oli kirjutuslaua ette istunud ja sule kätte võtnud.

„Noh; Stanton, mis me teeme?“ küsis ta heas tujus.

Küsitu kehtas kangekaelselt õlgu.

„Mina ei saa teie tahteavaldust mõjutada, võin ainult nõu anda ja hoiatada,“ ütles ta külmalt ja jätkas siis kõvemini: „Kui teie sellele noorele mehele armu annate, siis tulevad sajad teised sama vabandusega.“

„Hm, hm,“ pomises Lincoln ainult ja kirjutas hoolega. Kui ta sellega valmis sai, lehvitatas paberit kuivatades ja pööras uuesti naeratades oma nõuandja poole. „Võtan vastutuse oma peale, Stanton,“ ütles ta. „Ei tule ju alati naised, kes isamaale juba on seitse kangelast annud, oma kaheksandat lahti paluma, kes ju ka noor kangelane on. — Ja peale selle, Stanton,“ lisas ta kelmikalt silmi pilgutades, teate ju, et ma enast põhimõtteliselt teie asjadesse ei sega!“

Stanton pomises midagi, mis arusaamatuks jäi, ei katsunudki aga enam Lincolni takistada, kui see tõsis ja väriseva Charley ette astus.

„Siin, noormees,“ ütles ta tõsiselt, „võtke see leht, see annab teie teie emale ja pruudile tagasi!“

Vaigistav käeliigutus sumbutas kolmekordse rõõmuhõiske; lahkesti, aga otsustavalt tõrjus ta ka mõlema naise läheneamise tagasi, kes tema ette tänulikult tahtsid põlvili langeda.

„Ainult Jumala ees põlvitatakse,“ ütles ta lihtsalt. „Pealegi ei võlgnegi teie mulle tänu, sest mina täidan ainult kohust. See üle kõige! Tema ei oleks mind ka keelanud seal seda noort poissi de Russey kindluse tagasi saatmast.“

Ta pööras jälle Charley poole.

„Teie kohta tehtud surmaotsuse läbi olete teie sõjaväekirjast maha kustutatud. See dekreet annab teile auliku lahkumise. Minge nüüd Jumala nimel oma ema ja pruudi seltsis koju. Abielluge õige pea selle ilusa neiuga, et te uuesti jälle mõnda rumalust ei teeks. Kõige pealt jääge oma tublile emale alati heaks poisiks ja ärge unustage iialgi, et tema teile täna teist korda on elu kinkinud!“

Ta osutas käega lahkumiseks, ei suutnud aga takistada, et lesk ta käest kinni kahmas ja õnnistades selle kohale kummardas.

„Tasugu teile kõigeväeline Jumal seda, mis teie meile olete teinud, mr. president,“ sosistas ta südamest. „Jumal andku teile meie õnnistuseks pikka iga. Iga päev tahan ma Jumalalt seda paiuda!“

Abraham Lincoln noogutas temale lahkesti pead.

„Ma tänan teid,“ ütles ta liigutatult. „Aeg on vali ja raske ja uskliku palve võib palju kasu saata!“

Nende sõnadega nihutas ta õnnelikud inimesed tasakesi uksest välja.

— — —
Ajalugu teatab, et lese palve ei läinud täide. Juba mõni kuu hiljem langes Abraham Lincoln, küll kõige kallimeelsem president, kes iial Ühisriikide saatust juhtinud, mõrtsuka käe läbi. Aga tema mälestus elab edasi põlvest põlveni. (Lõpp.)

Eelkevad.

H. Vühner.

*Hõbekandlel mängib kevad
Oma imeviisisid.
Veed ja veeksed vulisevad,
Kuulataavad sirelid.*

*Sireliksed unelevad:
Varsti on meil öierlütid! — —
Hõbekandlel mängib kevad
Imekaunist laulu nüüd.*

Pilved.

Ungari kirjanik **Josef Pasztor.**

Timar hakkas kergemini hingama, kui kojauks kinni läks armsa ja veetleva vana tädi taga, kes praegu tema korterist selle üleva teadmiselega lahkus, et oli noorel paaril tublisti pead pesenud. Vanad lepivad nimelt väga raskesti mõttega, et noortelgi õigus on ise oma elu elada, isegi siis, kui see elu — vähemalt nende arvates — halb on.

Paraku leidub igas perekonnas mõni, muidu õige armas ja kena tädi ning onu, kes pärast elu täis inimlikke vigu ning puudusi enestele elutülesandeks on võtnud noortele inimestele elutarkust õpetada ja nimelt just siis, mil neid see asi kõige vähem huvitab.

Timari abikaasa surus ennast mehe vastu, silitas ta pead ja palus õrnasti:

„Ära ole tädi Eevale pahane!“

Timar vaatas naisele tõsiselt. Jalutas mõne korra toas edasi ja tagasi ning pööras siis äkki tõsisel näol tema poole:

„Mul on tädi Eevast küll!“

Proua vaatas mehele peaaegu pisarsilmil.

„Aga, lemmik . . .“

Mees lõi rusikaga õhku.

„Tean, mis nüüd järgneb. Et tädi Eeva on ema õde, armas, kuldne tädi. Minugi-pärast. Näen kogu sugulaskonda alati meelsasti oma juures; kohvi, veini, sigareid, saia jne. on meil alati, aga lõpuks tahame ometi elada ka oma elu, ise oma tahtmist mööda.“

„Selles on sul õigus . . .“

„Noh, Jumalale tänu! Arvasin juba, et meiegi enam kokku ei lepi. Sest tädi Eeva ässitab sind minu vastu. Kas on see nii või ei ole mitte?“

„Mu Jumal . . . Ta ütles ju ainult, et ma raha sinu käest ära võtaksin. Kassa peab olema minu käes. Sellega ei mõelnud ta midagi paha. Tema arvates oskan mina paremini rahaga ümber käia. Sest tema arvates ei oska mehed üldse rahaga ümber käia.“

„Ja kas sina usud sedasama?“

Proua vaatas mehele tõsiselt silma.

„Sa tead ju ometi, et asi nii ei ole. Ja

ma ei tahagi raha oma kätte. Sa annad mulle niipalju kui majapidamiseks vajan.“

„Tädi Eeva oli harjunud onu Paulilt iga kuu esimesel tema palka vastu võtma ja temale väikest taskuraha andma. Mina aga olen vaba mees! Ei tahagi midagi üksi teha. Tahan sinuga elada. Ja tahan ning võin niipalju teenida kui palju me vajame.“

„See on minugi seisukoht.“

Mees võttis naise käest kinni.

„Noh?“

Ta silmad löid soojalt särama.

„Kui ma seda ei teaks, purustaksin ma midagi. Pealegi, tädi Eeva pole ükski. Tädi Malvinel on jälle sinu vastu midagi ütelda.“

„Minu vastu?“

„Jah. Sina pead maja halvasti. Sul pole majapidamiseraamatut. Mina küll ei tea, mispärast sa kapsapeade statistikat peaksid pidama, aga tädi Malvine tegi mulle selgeks, et olen abielus õnnetu.“

„Oh sa mu vaene meheke!“

„Jah. Ja selle üle hakkasin ma juba mõtiskelema.“

„Armsam!“ hüüdis naine ehmudes.

Mees naeratas.

„Noh, ära karda midagi. Hakkasin mõtiskelema, kuidas saaksime tädi Malvine ja kõik vanad onud ning tädid paiukile saata, kellele meie kõver, aga hiilgav väike elu ei sobi, mille kohta küll ehk kodanlase seisukohast nii mõndagi võiks ütelda, mis aga meile . . .“

„Nii kaunis ja sobiv on.“

„Nii see on. Sellepärast otsustasin tädi Eevale ja tädi Malvinele õpetust anda. Ära karda midagi. Mina ei tee neile midagi paha, aga meie pesas peab valitsema rahu!“

Põnevalt silmitses naine meest.

„Mis tahad sa teha?“

„Me laseme oma abielu lahutada.“

„Püha Jumal!“ kiljatas naine ja langes mehele kaela.

See silitas pehmesti ta juukseid.

„Ära ehmata. Me laseme endid lahutada ainult tädi Eeva ja tädi Malvine jaoks. Sest need kaks on asja juhtijad. Nad on levi-tanud kogu sugulaskonnas teate, et meie

Soovitame suitsetajaile kõrgeväärtuslisi **A/S. „LAFERME“** paberosse ja tubakaid.

Setu naised Petseri turul.

Foto: Hans Vanaveski. Plaat: Agfa-Chromo-Isorapid.

abielu paha on. No jah, olgu ta paha. Aga meile on ta hea.“

Suuril silmil silmitses naine oma meest.

„Kuidas tahad sa seda teha?“

Mees algas tõsiselt:

„Selles peame jõudma selgusele. Peame andma tädi Eevale ja tädi Malvinele õpetuse. Kui nad siis mõistlikud on, võivad nad meil edaspidigi shokolaadi juua, kuigi sa seda nii hästi ei oska valmistada kui minu kadunud ema. Seda ütles tädi Malvine.“

Naine punastas.

„Mina? Shokolaadi? See on ju minu eriline oskus.“

„No näed nüüd. Just sellepärast lähed sa tädi Eeva juure ja seletad temale nuttes, et me endid laseme lahutada, sest et sa enam kauemini ei taha kannatada seda alatust, et raha minu kätte jääb. Mina aga lähen tädi Malvine juure ja ütlen talle, et ma naiseaga, kes igapäev oma väljaannete kohta raamatuid ei pea, kauemini ei või elada.“

Naine hakkas valjusti naerma ja keksis toas ringi.

„See on ju suurepärane!“

Mees naeratas vurrudesse.

„Kannata! Muidugi lased sa ühe voodi magadistoast minu töötuppa viia.“

Naise nägu venis pikaks.

„Aga mis ütleb Sofie selle kohta?“

„Tõsi. Sofiele ma ei mõelnud.“

„Tema teab, et me . . . , et see võimatu on. Sofie teab seda.“

„Paraku, tema teab kõik. Sellepärast tuleb temale meie kavatsus teada anda. Pea-

asi on, et meie maja kurva mulje jäta. Sina: pettunud naine, mina: kaines-tunud abielumees. Suured, kurvad shes-tid. Nagu teatris mõnes klassilises tükis. Nii siis: rutta! Võta kübar ja mantel ning mine! Minagi lähen. Pärast tuleme koju ja joomme klaasi vahuveini. Poolteise tunni pärast saame siin majas jälle kokku!“

Timar jõudis enne koju ja ootas oma naist ärevalt. See astus, näost punane, väga rõõmsasti eestuppa. Viskas kübara ja mantli kõrvale ning sõnad tulid vulisedes ta suust:

„Tädi Eeva on otse meelega. Ta vabandas ennast ja ütles, mis maailm ütleb, ja siis, kui hirmus olla lahutatud naise saatus. Mina aga ei annud järele. Ütlesin, ma ei või koos

elada inimesega, kes igal esimesel raha minu kätte ei anna. Läksin veel kaugemale. Ütlesin, et sa kohvikus käid...“

„See on õige.“

„Tean. Sa loed seal lehti. Aga mina osutasin, nagu oleksin sinu taskust leidnud kahtlasi asju, muuseas väikese peene siid-taskurätiku.“

„See pole õige.“

„Muidugi pole see õige. Siis tunnistas mulle tädi Eeva, et tema kord vaese, õndsaku onu Pauli taskust leidnud sinise siidsukapaela ja temale ometi andeks annud. Ja et sina sellegipärast võid olla hea abielumees, kuigi sa raha ei taha käest ära anda; see osutavat isegi tublit mehelikkust. Temagi ei armasta tallaaluseid.“

„Aga sina jäid paendumatuks?“

„Kaljukiindlaks. Meie laseme endid lahutada! Lõpp! Seega lahkusin. Ja me nutsime juba. Tädist, vaesest, oli mul nii kahju, sest et temalgi minust kahju oli.“

„Nii on asi korras.“

Naine võttis mehe kaela ümbert kinni ja surus oma palava näo tema näo vastu.

„Suudle mind enne lahutust!“

Nad võtsid kõrvuti istet ja hoidsid üksteise ümbert kinni. Naine küsis naeru köhistades:

„Ja tädi Malvine?“

„Täpselt sama lugu. Tuleb homme meile. Kanna hoolt, et pesa on segamini. Traagiline miiljöö.“

Vaevast oli ta aga seda ütelnud, kui juba helistati. Mees kargas jalule, pistis pea ukse vahelt välja.

„Tädi Eeva! Tema on ka juba siin! Viska

ruttu taldrik puruks. Voodiriided aga lase ruttu magadistoast minu tupp viia!"

Tädi Eeva astus tupp, nagu oleks ta tulnud matusele. Silmad olid tal täis pisaraid. Mees tõmbus nagu vihane härg nurka. Tädi Eeva läks naise juure, aga ta jala all pragisesid taldreku tükid. Ta hüüdis:

"Teie olete tülitseenud? Varemalt pole te ju iial seda teinud?"

Naine kuivatas silmi, mees mõmises.

Samal hetkel läks Sofie voodiriietega toast läbi. Tädi Eeva kahvatas.

"Jeesus Maria! Mis see on?"

Naine vastas järsult:

"Mis see on? Ega sa ometi ei usu, tädi Eeva, et ma selle härraga veel ühes toas saan magama?"

Jälle helises uksekell ja sisse tormas tädi Malvine. Tädid kaelustasid üksteist nuttes.

Äkki astus mees nende ette.

"Mis te nutate? Tädi Eeva ütles ometi, et meie abielu ei kõlba, sest et ma oma naisele oma palka kätte ei loe."

Ja noor naine jätkas:

"Ja tädi Malvine ütles, et olen pealiskaudne, raiskaja majaproua, sest et ma raamatut ei pea."

Tädi Eeva vahtis talle pisarsilmil ja tarretult näkku.

"Jah, seda ma ütlesin. Paljugi öeldakse. Aga abielu võib ju sellegipärast veel olla õnnelik."

Mees vaatas pilkavalt ringi.

On see siis õnnelik abielu?"

Ütles ja jooksis laua juure:

"Löön kohe poole tosinat taldrikuid puruks!"

Tädid kahmasid tast kinni.

"Georg, mu süda!"

Ja pidasid teda kahelt poolt. See aga ütles pahaselt:

"Loobun abielust, mida alati arvustatakse."

"Kes seda siis arvustas?" küsis tädi Eeva.

"Kes julges seda arvustada?" jätkas tädi Malvine.

"Sellepärast, et ma kohe kõik raamatusse ei märgi," lisas noor proua.

Tädi Malvine jooksis tema juure ja kaelustas teda.

"Noh, ära siis märgi seda raamatusse, mu kallis. Mõni asi veel! See polegi meie päevil enam moodis. Tee mis tahad, aga ärge laske endid lahutada. Seda kahetsete hiljem kibedasti, sest seda ei saa pärast enam parandada."

Tädi Eeva katsus mehe juures õnne:

"Töötage seda. Olete ju nii ilus ja armas. Pisut juhm ainult. Mu Jumal . . . Teie teate seda paremini!"

Ta oli liigutatud ja vajus toolile.

"Ärge kuulake vanade narride juttu, üks ole tõsi, Malvine? Noored on alati targemad, sest neile paistab päike ja õitseb elu."

Mees ja naine vaatasid üksteisele. Tädi Eeva nuttis tasakesi oma ette ja tädi Malvinegi kuivatas vahetpidamata silmi.

"Noh, minugipärast," algas mees tõsiselt.

"Tahan veel kord katsuda, kui seda ka tema, minu naine, tahab."

"Ainult ühel tingimusel," ütles naine.

"Kui tädi Eeva ja Malvine selle paha abieluga lepivad. Sellisena, nagu ta on. Mina ei kirjuta mitte mäerõigast raamatusse ja see paha inimene seal jätab raha oma kätte. Kõik muu on meie asi. Küll me juba kuidagi läbi saame; meie, vaesed naised, oleme ju nii kui nii kõik õnnatud."

Just samal hetkel ilmus Sofie madratsitega, aga tädi Eeva kärgatas temale:

"Kohe viid need jälle tagasi!"

Aga Sofie ei kuulnud teda, vaid läks edasi, alles lävelt hüüdis ta tagasi:

"Ei mõtlegi. Me laseme enda lahutada!"

Mis peale tädi Eeva noorele paarile lähenes:

"Annan teile veel ühe nõu, mu kallid. See tüdruk visake välja. Läheb juba päris häbematuks!"

Soovitame suitsetajaile kõrgeväärtuslisi **A/S. „LAFERME”**
paberosse ja tubakaid.

Nõid ja armukade.

Prantsuse kirjanik **Pierre Mille.**

„Sa räägid Araabia keelt, tõesti, sa räägid Araabia keelt? Siis ära nimeta mulle oma nime. Kogu Fezis on vaid kaks Euroopa lallat, kes Araabia keelt oskavad. Mina neid ei tunne, pole neid ka kunagi näinud! Viibin alati vaid siin, oma majas või aias. Kunagi, mitte iialgi ei lähe ma linna. Sina aga oled noor, peaaegu veel noor. Järelikult oled sa . . .“

Ta tahtis külastajanna nime nimetada. Vaikides sirutas see oma käe välja, keerutas seda kord paremale, kord pahemale poole.

„Noh,“ naeris Si Ahmed pilkavalt, „isegi seda oskad sa, meie tunma seletusviisi, meie märkkeelt. Sa palud mind vaikida — ja ma vaikin. Aga miks sa tulid?“

„Mulle üeldi,“ sosistas hispaanlanna, „et kord, kui sa Fezi vanglas viibisid —“

„— kui ma olin ahelasse pandud, rauad mu jalgade ümbert maha kukkusid, kui ma seda tahtsin. Et mind mu kongis kuuldi palvetavat, ägavat, mõirgavat ja et, kui kongi tuldi, minu ahelad minu kõrval seisid, et mu jalad vabad olid ja mingisugust vigastust ei ilmutanud? Oh, see on vana lugu! Ulatab tagasi prantslaste esimestesse valitsuse aastatesse. Kuid see pole midagi. Lapsemäng. Võin teha palju raskemaid asju.

Teie teised ütlete, et see pole tõenäoline. Vaata siia!“

Ta suust tuli tasane vile. Üks rott ilmus müüriaugust, veel üks, kolm, tosin rott. Hispaanlanna tundis vastikust. Värises.

„Kas soovid, et nad jälle kaovad? Väga lihtne!“

Si Ahmed ei lausunud sõnagi. Vähemalt mitte kuuldavalt. Hääletult liikusid ta huuled. Rotid pugesisid auku tagasi.

„Seda teevad kõik madude võlujad,“ ütles hispaanlanna ja ta hääli pidi põlgust ilmutama.

„Nad võluvad madusid, kuid neil pole teadusest aimugi! Ja mis veel halvem: mõned neist on vaid viletsad veiderdajad. Minul aga on loomade üle võimus. Kõigi üle! Pealegi: kas soovid, et kutsun maod esile? Neid aias leidub. Kas peavad nad ilmuma?“

Värisedes raputas hispaanlanna pead.

„Ei? Noh, siis vahest linnud?“

Ta koondas oma mõtted, näis avasilmil langevat unne. Ja varblased tulid. Istusid lävele. Tulid tuvidki. Ja viimaks varesed. Tuvid ja varesed istusid aias kõrgetes puulatvades.

„Kas näed nüüd?“

Jälle andis Si Ahmed märku. Linnud lendasid minema.

„Ja . . . putukaid?“

„Ei.“

„Ah, nüüd oled veendunud? Jah, võin teha mõned putukad oma käsualusteks. Näiteks ämblikud. Mitte aga kärbsed, mesilasi, sipelgaid ja liblikaid. Neile lõi Allah teise maailma. Nemad ei mõista inimesi ja inimesed ei mõista neid.

Vaikus. Siis jätkas nõid: „

„Kuid sa ei tulnud ennast siia harima. Või mind mõnes raamatus jäädvustama. Seda teevad kristlaste naised. Ikka enam ja enam teevad nad seda. Sina aga mitte! Sa tulid õigemini . . .“

Õitsev õunapuu.

Foto: B. Elting. Võetud: Hugo Meyeri & Ko plasmatläätsaga 1: 8/25 cm.

Hetke aega peatus ta.

„ . . . sa tulid õieti sellepärast, et kellelegi tahad kätte maksta. Nii on asi. Eks ole tõsi?“

„Ei tea,“ hüüdis hispaanlanna kirglikult.

„Ometi on asi nii. Ütlen sulle seda. Loen su hingest kõik selgesti.“

„Aga ma armastan ju teda ka,“ ütles hispaanlanna kõrgilt.

„Kuna sa loodad, et ta sind veel armastab. Teist aga vihkad sa! Pane oma käsi minu käele, ära mõtle midagi, lase mind sinusse vaadata!“

Hispaanlanna kuulas sõna. Si Ahmed näojooned erkusid. Tema muidu nii elavad silmad vaatasid pilgutult kui pimedad silmad.

„Tema,“ ütles ta, „tema krael on kaks täрни, mul on õigus, eks ole? Ta on blond. Habemeta. Ennem sõite üheskoos muskaatpähklaid, mis röömsaks teevad. Ilus, julge armastaja! Kuid on sinust juba mitu kuud tüdinenud. Ja . . . kannata veidi, ma loen! Juba seitseteistkümmend päeva ei ilmu ta enam linna taha majakesse. Sa tunned küll seda maja, eks ole? Ja nüüd kirjeldan ma neiu: väga blond. Ilus. Ja noor. Sinust noorem. Räägib võõra kõlaga, kõneleb teist keelt — Inglise keelt. Aga ta ei ole inglanna. Tuli kaugelt, teiselt poolt suurt ookeani. Ta nimi on . . . oota veidi . . . mina ei tunne küllalt kristlaste nimesid . . . Silvia . . . Silvia. Ei ma eksi. Nüüd ratsutab mees igal hommikul tema seltsis välja.“

„Kindlasti tema seltsis?“

„Kindlasti.“

„Ja mees? Kas ta ei tule tagasi?“

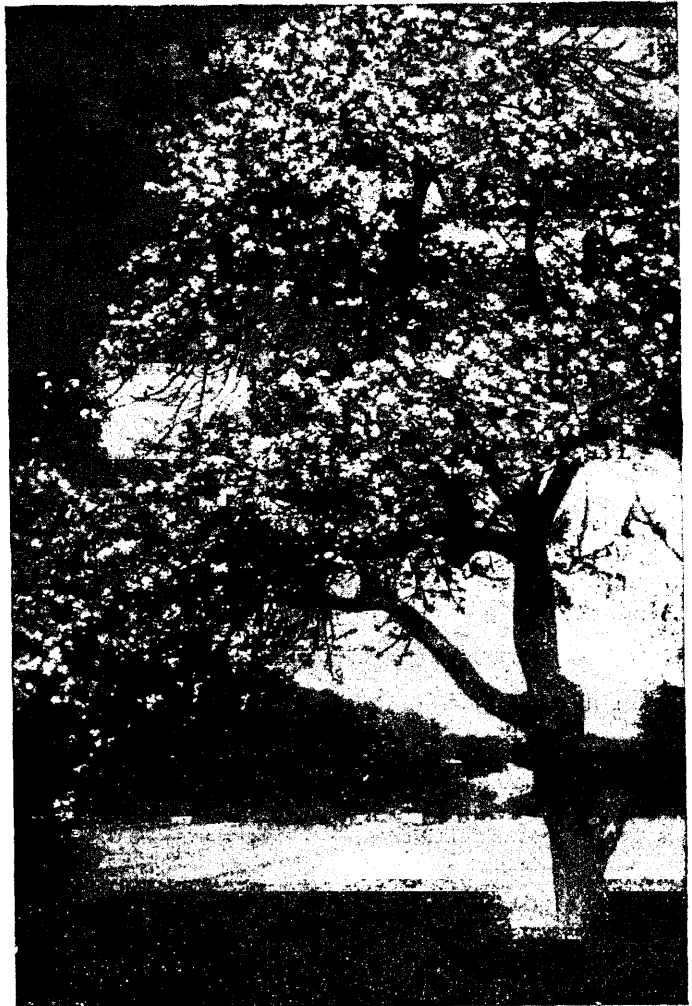
„Ei!“

„Mitte kunagi? Ka siis mitte, kui seda Silviat enam ei oleks?“

„Seda ma ei tea. Kuulutan sulle olevikku. Tulevik seisab Allah käes. Selle kirjutas ta oma raamatusse. Ja tunneb seda.“

„Ja sina? Sina ei tunne.“

„Kes ütlevad, et oskavad Allah raamatut lugeda, on vaesed narrid, muud midagi.“

Oleküllane kevade.

Foto: L. Gruber. Plaat: Agfa-Chromo.

Mina näen ainult seda, mis on. Jama pole elu isand. Aga surmaga,“ jatkas Si Ahmed, „surmaga on mõnikord asi teisiti.“

„Surmaga?“

„Vannu ometi, et sa ei tulnud minult surma nõudma? Kelle oma? Sedagi tean ma. Mitte mehe surma. Sest sul on veel lootust. Aga sa nõuad selle neiu surma, armukade naine!“

Hispaanlanna vaikus.

„Räägi ometi!“

„Mis sa teed?“ küsis hispaanlanna vastu. „Annad . . . armastusejooži?“

„See sõna on liig pehme. Ei. Mitte ar-

Soovitame suitsetajaile kõrgeväärtuslisi **A/S. „LAFERME“** paberosse ja tubakaid.

mastusejooki, kuidas sina seda nimetad. Selleks on teie arstid liig targad. Avavad laiba ja leiavad, mida muidu keegi ei leia. Saatan on nendega, aga ta on ka minuga. Neiu sureb loomulikku surma, kõige loomulikumat surma, saa minust õieti aru. Pärast ei ole sinna enam vaja ei kohtunikku ega politseid.“

Lähemale nihkus hispaanlanna. Nüüd kostsid nõia sõnad nagu hingeõhk, kuid rahulikult.

„Anna mulle viibimata kakssada durot. Tean, et need sul kaasas on. Näen neid, nägin neid kohe sinu käsikotis, läbi naha. Ja ütlesin enesele, ta ei võtnud neid ilma aegu kaasa. Kuid neid on vähe. Minu neegriori Saddur tuleb hiljem sinu juure . . . Hiljem, kui kõik möödub. Sa annad temale veel kakssada durot. Hõbedas. Ela hästi!“

„Mis sa teed?“

„Mis tarvis tahad seda teada? Meil ei ole ükskseisele enam midagi ütelda. Mine ja Allah rohkendagu sinu varandust!“

— — —

On möödunud kolm päeva. Hobused lähevad üle silla. Nüüd samm sammult edasi.

„Miks valid sa minu jaoks nii taltsa hobuse?“ ütles mrs. Silvia Cartwright leitnant Parbole. „Sul oli juba küllalt aega näha, et olen hea ratsutaja.“

„Sa ratsutad kui cowboy, oled isegi hulljulge. Ja just sellepärast kardan ma, et midagi võiks juhtuda, sulle, sulle!“

Leitnandi pilk küsatab teda uue omaniku leegiga. Vähenatki minki pole noore proua näol. Ümmargune kübar istub lõdvalt ta lähikestel juustel. Sinirohelised ja selged on

nüüd ta silmad, mida ta eelmisel õhtul nägi enesel viibivat. Uhkesti mõtleb ta: „Ta on minu oma — minu!“

„Kuhu me täna ratsutame?“

„Ain Chkeffi, kui jaksad, ja Qued Fezi koskede kaudu tagasi. Seal on puid ja siin maal on see aruldane asi.“

Hobused traavivad, lähevad siis tasa, traavivad jälle. Ratsutajad ei pane tähelegi, et all Qued Fezi ääres istub Si Ahmed, räbalad seljas. Kerjus nagu iga teinegi. Ja neid on palju. See aga heidab Silvia hobusele pika pilgu. Kas tuleb mõni võltsõna ta suust? Huuled liiguvad, kuid midagi pole kuulda.

Siis! Mispärast hakkab Silvia hobune äkki tuhatnelja kihutama! On teda mõni parm purenud? Leitnant annab oma hobusele kannukseid, et kaaslannale samuti tuhatnelja järele jõuda. Aga Silvia istub kindlasti mehesadulas ja naerab tagasi:

„Sa ehmatad minu hobust? Jäta parem! Annan talle kohe hea käraka mälestuseks!“

Ikka veel vahib Si Ahmed teravasti Silvia suunas. Tee ääres seisab aed, mida palistavad kaktused. Kaktustest üle ulatab suur piiniapuu. Üks tema käevarre-jämedustest okstest ripub sügavale alla.

Leitnant karjatab. Äkilise hüppega pörkab Silvia hobune keskteelt kõrvale. Ratsutajanna pea lööb vastu oksa. Elutult lamab Silvia maas.

„Silvia! Silvia!“

Pealuu lõhki. Silvia ei ärka iial enam.

Samal õhtul koputas üks neeger tühe maja uksele Fezis. Astus majja. Kandis lahkudes rasket kotti. Kakssada hõbedurot on rasked.

Lauljate laul.

P. Grünfeldt.

*Meie laul on tulesäde,
vana Vanemuise vaim,
meie laul on rõõm ja tõde,
jumaliku õnne aim.*

*Meie laul on tähesadu
kuulajate südame,
meie laul on lillesadu
kurovale ja rõõmsale.*

*Meie laul on metsamüha,
linnukeste sirin ta,
meie laul on kõrge, püha
vaimustuse valaja.*

*Meie laulust välja kajab
elu kurbus, elu rõõm,
meie laulust hinge sajab
armastuse tulelõõm.*

*Meie laulust julgust saavad
kõhklejad ja kakklejad,
ja kel südames on naavad,
meie laul teeb terveks nad.*

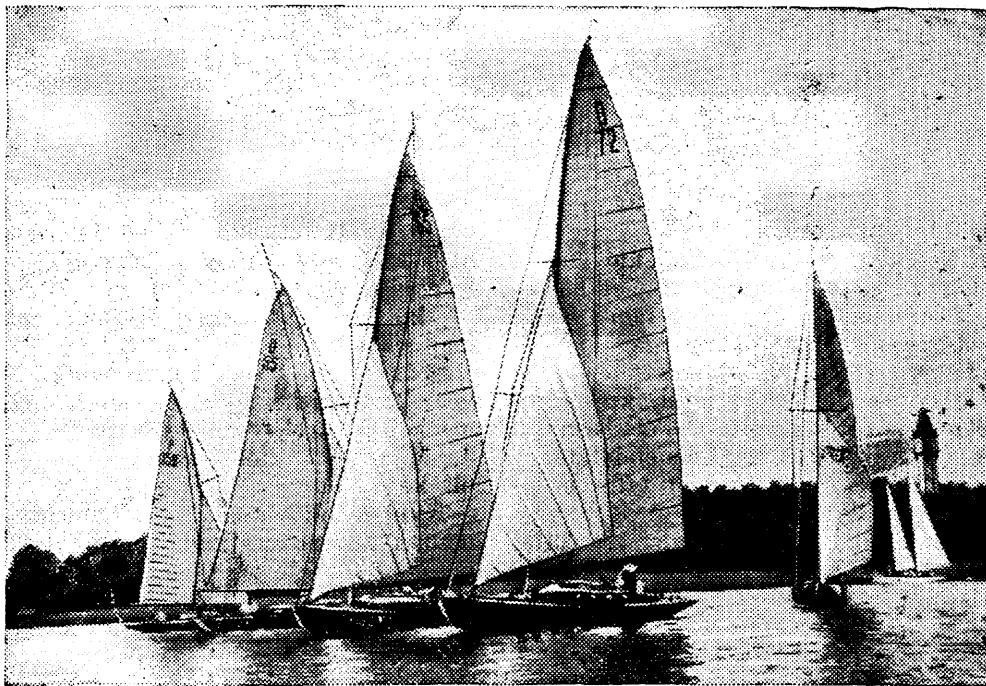
*Meie laul on parim anne
noorele ja vanale,
meie laul on truudusvanne
kodumaale kallile.*

Maasikad koorega.

Rootsi kirjanik **Palle Rosenkrantz.**

Kohtunõunik von Alten oli endise kooli mees. Ta kandis kõrget kraed, mässitud kaheksa korda musta siidratikuga, pikka kuube ja kitsaid pükse. Ta nagu oli roosakas ja kortsuline nagu suveõun talvel, ta juuksed olid lumivalged ja ta silmad sinised ja tasased. Ta näis rohkem auväärse kirikuõpetajana, kui maise õigluse valusa hoidjana. Ta oli rahuarmastaja inimene. Oli

mandid kasutasid priimust, mis seisis väljas pesuköögis ja tuli oli saanud alguse tallis. Tuli pidi süüdatud olema. Ja avalik arvamine, mis on Oppetoftes sama tähtis kui Nev-Yorgis, seletas üksmeelselt, et tule süütaja on Marius, pesunaise Mette Christoffersi kolmeteistkümnepäevane poeg. Marius vastas kõigile nõuetele, mis tegid teda üldise põlguse esemeks. Ta oli punapealine.

Jahtlaevad võidusõidul.

raske temaga tülli sattuda, kui mitte erilist vaeva ei nähtud.

Seal juhtus kord maasikaajal, et Anders Hjulmandi maja Oppetoftes ühel õhtupoolel põlema hakkas ja kolme sea, kahe vasika ja ühe musta kassiga maani maha põles.

Välk ei võinud olla süüdlane, sest kogu suve kestel ei olnud äikest olnud. Ka korstnas ei võinud viga olla, sest pliidi all ei olnud kaheksa päeva tuld olnud, — Hjul-

tedretäheline, lonkas, tal oli jänesemokk ja pealegi vaatasid ta mõlemad silmad kõõrdi. Vanal ajal oleks nimetatud teda äbarikuks, nüüd rahulduti sellega, et teda igal puhul kolgiti, mille tulemuseks oli, et Marius muutus peksu vastu nii hoolimatuks nagu oli suur kuningas Mithridates mürgi vastu.

Nüüd nähti võimalust teda toimetada parandusmajja. Kogu küla seletas, et Marius

Soovitame suitsetajaile kõrgeväärtuslisi **A/S. „LAFERME“**
paberosse ja tubakaid.

on tulestüttaja. Ta tõsteti, kui kohtunõunik ülekuulamiselt koju sõitis, pukile ja pandi pitsimajja luku taha. Seal istus ta neli nädalat ja juurdles endamisi ja igakord, kui talt küsiti, kas tema süütas tule, ütles ta lihtsalt ei. Rohkem tast välja ei saadud.

Kohtunõunik ei kaotanud aga kannatust, kuid kui tuli viies nädal ja näis, et asjast tuleb loobuda, otsustas kohtunõunik tarvitusele võtta ülekuulamisviisi, mis ei ole ette nähtud seaduses.

Ta oli Mariust kohelnud nagu teisedki valjude sõimusõnadega ja peksuähvardustega, lühidalt: äärmise valjusega. Nüüd muutis ta äkki taktikat.

Kohtunõunik oli vana poissmees, tal oli majahoidja, kelle nimi oli preili Rivensten.

„Preili Rivensten,“ ütles ta sellele, „pange lauale kaks suurt portsjoni maasikaid ja saatke Maria (nii oli teenija nimi) Sengelöse juure (nii oli vangivahi nimi), ta toogu Marius siia.“

See sündis. Kohtunõunik istus kahe suure maasikaportsjoni ees.

„Marius,“ ütles kohtunõunik, „kui tahad olla hea poiss ja üles tunnistada, et süütasid tule Hjulmandi majas, saad suure portsjoni maasikaid suhkruga ja koorega.“

Marius vahkis otseti maasikatele, — ta vaatas loomulikult kõõrdi, kuid kui tahtis seda teha, vaatas ta otse. See oli esimest korda seitsaadik, kui ta kolmeteistkümneme aasta eest ilmale oli tulnud, et talle keegi pakkus midagi head.

„Süütasin tule Hjulmandi majas,“ ütles ta nuuksudes.

„See on sinust ilus,“ ütles kohtunõunik, „sa oled hea poiss. Palun, nüüd võid maasikaid süüa.“

Ja Marius sõi ja pisarad veeresid ta tederetähelistelt palgedelt.

Siis võttis kohtunõunik ta sülle ja kõneles temaga tund aega lahkelt ja isalikult.

Siis mõisteti Mariusele keretäis vitsu, — ta võttis need väärilikalt vastu, — ta oli hoopidega harjunud ja Sengelöse oli seitsekümmend. Kuid kõige hullem oli, et ta pidi nüüd parandusmajja saama. Selle üle nuttis ta.

Seal tuli kirjakandja kirjaga naabrikohult. Keegi kinnivõetud hulgas oli üles tunnistanud, et oli süüdanud Hjulmandi maja. Ta oli ka teistes kohtades tuld süüdanud, nii et üks süütegu enam või vähem talle palju ei tähendanud.

Kohtunõunik jahmus ja oli päris õnnetu. Ta lasi Mariuse kutsuda ja küsis talt etteheitvalt:

„Aga, Marius, kuidas võisid sa sarnast hirmsat kuritegu oma peale võtta?“

Marius viivitas veidi ja vastas siis:

„Jah aga . . . muidu ei oleks ma saanud maasikaid!“

Seal võttis vana kohtunõunik Mariuse veel kord sülle ja saatis suure portsjoni maasikate järele suhkruga ja palju koorega. Ja Marius jäi kohtunõuniku juure ja tal oli hea põli.

Kuid ta oli viimane vang, keda kohtunõunik katsus meelitada maasikate ja koorega.

Kunagi.

Leili Vaaldemägi.

Oli õö. Tuul hulus akna taga; näis, nagu nutaks keegi kusagil meeletus valus. Toas oli kodune ja soe, ainult lambikattest heidetud vari liikus ja värises seinal, nagu kartes väljas mässavat maru.

Mu ees laual lamas tihedalt täiskirjutatud paber; see oli kiri! Oo kui palju lootust, julgust ja elurõõmu peitus neis ridades. Minugi meel muutus kergemaks neis peituvast tulest! Oleks tahtnud luua midagi suurt ja ilusat, midagi jäädavat, mis ei purnunenud kergesti aegade voolus! — —

Näib, kui oleks see kõik olnud ainult mõne päeva eest, nii elav on veel mälestus! Kuid ajad ja elu on muutunud palju! Mis

on saanud inimesest, kelle mõtted tookord suutsid sütitada hinges tuld ja tegevustahet!?

Ah! . . . Mis võib saada kunagi inimesest, kes hetkekski pole jõudnud tõusta kõrgemale enda minast, kelle elu on juhtinud ainult silmapilksed kired!?

Ta elu sihid on viinud teda tema rada, mis mulle nii võrratu võõras ja mõistmatu! Ja mulle on jäänud ainult mälestus noist julgeist elurõõmsaist sõnust ja mõtteist, mis kord mindki jõudsid sütitada, ja fantaasia kuhu sellest kaugest armsast inimlapsest, kes kirjutas selliseid julgeid, elurõõmsaid mõtteid!

Ja — see kõik oli kunagi!

Doktor, kes oli varas.

Saksa kirjanik **Kurt Miethke.**

Kell neli oli Chicago politseipresidentil käes tõendusmaterjal, et doktor Burns osa oli võtnud suurest juveelivargusest, mis linna nädal varem oli ajanud ärevusse. Ka et kallim saagiosa, väärtuslik briljantkaelaehe, doktori korterisse oli peidetud, teadis ta.

Kell neli mürises politsei soomusauto politseipresiidiumi väravast välja. Kümme minutit hiljem kargasid relvastatud politseinikud doktori maja ees tänavale ja piirasid suvila joostes ümber.

Politseipresident Belling läks kahe politseiniku seltsis trepist üles ukse juure ja helistas.

Keegi halastaja õde avas ja kahvatas seaduse teenrit nähes. Küsimusele, kas doktoriga kokku saab, noogutas ta vaid sõnatult pead.

Belling koputas kõvasti kõnetoa uksele ja avas selle vastust ootamata.

Arst ehmatas silmanähtavalt ja taipas kohe, kuidas lood olid.

Belling pani talle käe õlale ja ütles lühidalt:

„Vangistan teie seaduse nimel!“

Doktor Burns kummardas kergesti ja osutas patsiendile, kes parajasti ta ravimisel oli:

„Olen valmis, aga palun mind kui arsti veel selle patsiendi ravimist lasta lõpetada.“

Patsient virises tasakesi ja ta näovärv oli tuhkhall. Ta lamas palja ülemise kehaosaga operatsioonitoolil ja sidemed ümbritsesid tema käevart.

„Kui kaua kestab see veel?“ küsis Belling.

„Viis minutit, aga teie võite siin juures viibida; annan teile ausõna, et ma põgeneda ei katsu. Tarvis on vaid gipsilahastik murtud käevarre ümber panna ja see ei võta mitte väga palju aega.“

„No tehke seda siis!“ ütles Belling ja vaatas kella. Siis pani ta arsti tegevust hooliga tähele.

Viis minutit hiljem pesi dr. Burns juba käsi, pani kuue selga ja palus halastajat õde haiget riietusel aidata. Kui see sündinud, teatati ootetoas istuvaile patsientidele, et kõnetund katkestatakse ja nad kõik läbi otsitakse.

Mõned neist protestisid väga energiliselt, aga see ei aidanud; nad otsiti kõik läbi, isegi murtud käevarrega patsient, halastaja õde ja enesestkimõista ka doktor.

Midagi ei leitud. Ka otsimine majas ei annud vähematki tulemust, mis Bellingit väga vihastas. Ta jättis maja valve alla, asetaski varasarsti soomusautosse ja sõitis temaga politseipresiidiumi tagasi. Seal algas ta valida ülekuulamisega, mis aga teda piisutki edasi ei aidanud.

Doktor keksles toolil, kuna Belling katsumiselt midagi välja pigistada.

„Kui te midagi teate,“ ütles Burns küüniliselt, „miks te seda siis veel minult küsite? Kui tõendate, et diamandikee minu juures varjul on, siis leidke ta! Vannun teile: minu majas ta ei ole. Laske mu majaga kas või kümme korda läbi otsida, seda te sealt ei leia!“

Doktor asetati kindlasse kongi, kus ta enesele sedavõrd mugavust lubas kui see võimalik oli. Sest ta oli ju kindel, et kaelakeed iial ei leita. Oskas ta selle ju isegi Chicago politseiülema silma all kõrvale toimetada!

Teda oli nimelt telefoni kaudu hoiatatud. Ühtlasi oli temale vargasalk, kelle hulka ta kuulus, ühe mehe saatnud „patsiendina“, kelle ta kohe ravimisele võttis. Ta mässis sidemed ta käevarre ümber ja valmistaski gipsipudru, mida ta tahtis „murtud“ käevarre ümber panna. Politsei tulekul oli veel vaja seda pudru vaid käevarre ümber panna. Ja sellega kaelakeed, mis sellesse peidetud.

Nüüd, mil tema vangis istus, sammus Jonny, kes tuliterve oli, oma terve käevarrega juba vargasalga koonduspunkti poole, kus temal gips jälle käetümbert taheti purustada ja kalliskaelakee esile tuua.

Doktor Burns hõõrus sellele mõeldes käsi. Ja politseipresident jalutas vihaselt oma toas edasi ja tagasi.

Kui lool veel ei oleks trikk, osad oleksid olnud vahetatud.

Aga nad vahetati veel lähema poole tunni

Soovitame suitsetajaile kõrgeväärtuslisi **A/S. „LAFERME“** paberosse ja tubakaid.

jooksul, sest lool oli tõesti veel olemas oma trikk.

See trikk kerkis mahavisatud banaani-koore kujul esile, mis seisis kõnniteel.

Lähenes mees, kelle käevars gipsis, rõõmsa näoga ja ei näinud seda trikki maas. Astus temale, libises ja kukkus rängasti. Kukkus ninelt oma gipsilahas seisvale käevarrele.

Seekord murdis ta tõesti käeluu. Ja ühes käeluga murdis ka gipsilaha, mis vahepeal oli kõvastunud.

Kordnik, kes õnnetust näinud, jooksis abivalmilt tema juure ja see oli kordniku õnn. Sest ta nägi midagi gipsivahel kiirgavat ja

kui ta, et paremini näha, kummardas, tundis ta ära suured kaelakee diamandid, mida politsei juba nädal aega otsis.

Nüüd teadis kordnik, et ta lähemal ajal aukõrgenduse saab, naeratas, aitas kiruva Jonny autosse ja viis ta ühes katkenud gipsilaha ja kaelakeega politseisse.

Nüüd aga jookseb doktor Burns vihaselt oma kongis ringi, kuna politseipresident rõõmsalt käsi hõõrub.

Jonny aga lamab virisedes operatsioonilaul ja saab politseiarsti poolt tisu lihtsa gipsilaha käe ümber, seekord muidugi ilma kalli kaelakeeta.

Nohuparandamise kaks teed.

Belgia kirjanik **Stacy Aumonier.**

Onupoeg Hermann matustelt tulles läksid Reuben ja tema vend Josef risti üle märja muru. Sadas külma, läbilõikavat vihma, ja äkki aevastas Reuben ning hakkas kõhima.

„No vaata!“ hüüdis ta. „Just nagu Rosa ennustas. Need neetud matused!“

Ja nagu vennalikus kooskõlas aevastas ning kõhatas ka Josef äkki ning vastas: „Hirmus!“

Enne kui nad jõudsid kalmistu väravale, oli kindel, et vennad matustel olid külma saanud. Nad aevastasid ja kõhisid võistu. Värava ees ootas suur auto, millel oli põie kuju ja mis seest oli pehme ja mugav nagu mõni saloon. Auto kuulus Reubenile. Pean siin tähendama, et vennad üksteisele sarnastusid, ja midagi nende leinariietes ei ilmutanud tõsiasja, et Josef vaene ja Reuben rikas oli. Josefil oli väike paberikauplus Notting Hillis ja ta elas oma naise ning viie väikese lapse seltsis kaupluse peal. Äri läks keskmist viisi ja perekond näis olevat rahulik ning heas tujus.

Reuben oli väikeselt peale hakanud, korsettidega või muu sellesarnase kaubaga, aga ta oli omad huvid laiendanud teistele äriharudele ja oli nüüd nii rikas, et tema nime igalpool nimetati, kus inimesed rikkuse peale jahti pidades kokku tulid. Tõepoolest oli üks poliitiline partei targas ettenägemises, et niipalju raha juures kiitus tulemata ei jää, selle eest hoolitsenud, et ta aadeli-seisusse ülendati. Ja nüüd oli Reuben sir Reuben.

„Tule kaasa,“ ütles sir Reuben kalmistu

värava ees, „ma viin su tüki maad kaasa.“

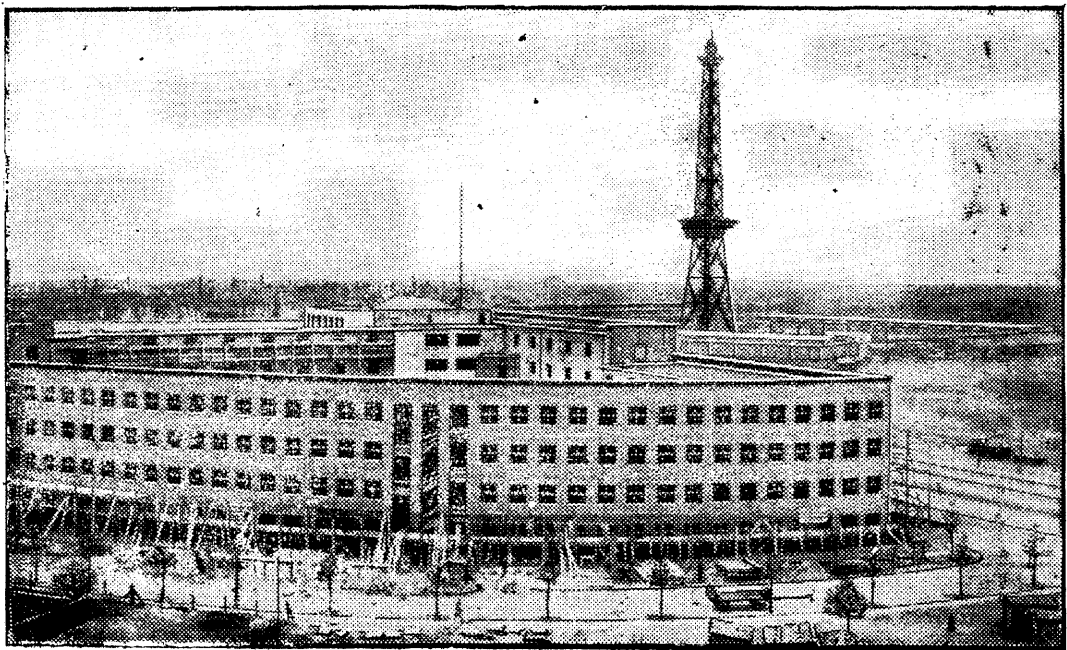
Kardan, et pean siin jälle pisut vahele rääkima ja veidike moraliseerima. Oh, teie, kel teil on suur auto, võõrutage enesest see mood, et inimesi tüki maad kaasa viite. Jätke nad parem ka kaasa võtmata või viige nad otsekohe nende ukse ette. Mõned minutid ei tähenda teile palju, aga teil pole aimugi, kui palju nad teie ajutisele võõrale tähendavad. Kogu lõbu rikutakse melh, kui ta peab nii mugava sõidu järele väljuma ja jala jooksma või tee viimasel osal veel mõnele autobussile pugema. Sir Reuben oli loomult väljatõstja. Ta oli hea südamega, heatahtlik mees ja meeleldi suuremeelne, kui võrd see ta oma mugavust ei kitsendanud. Nii laskis ta venna Marble Archi ligidal autost välja, tema enese hooleks jättes, kuidas koju saada, kuna ta ise oma Kensingtoni paleesse edasi sõitis.

Sellest ei tohi järeldada, et Reuben oma venna Josefite ei armastanud. Ta armastas teda tõesti, aga tema vaim oli tegevuses aevastamise ja kõhimisega. Ta oli nagu haige ja tusases olekus. Peale selle vihkas ja kartis ta mõtet surmast. Nii võib ütelda, et Reuben, kui ta venna Marble Archi silmast kaotas, ta mõneks ajaks ka unustas. Jõudes oma uhke maja üllasse halli, hüüdis ta oma abikaasat, ja kui see kohe ei vastanud, siis plaksutas ta käsi. Viimaks ilmus Rosa. See oli hea naine; ta pakkis mehe voodisse, pani kaks kuuma pudelit ta kõrvale ja telefoneeris sir Angus Mc

Heathile, kes oli nende majaarst. See ilmus kaks tundi hiljem stethoskopiga, perkussioonvasaraga ja teiste saladuslike instrumentidega. Ta katsus haige pulssi, mõõtis ta temperatuuri ja vererõhku, katsus läbi kopsud jne. Mitu korda ütles ta „hm!“ ja „ahaa!“ Siis kutsus ta Rosa ja ütles: „Arvan, tellime õöseks parem halastaja õe. Haigus on väga tõsine.“

Ja ta pomises midagi, mis kõlas nagu Ladina keel. Reubenil oli paha õõ: ta tundis haigusest hirmu, ja kui ta oli juba pea-aegu uinumas, tuli halastaja õde ning andis talle mingisuguse pulbri.

gutas pead ja ütles: „Ja jah.“ Sir Alan tuli õhtupoolikul. Temagi võttis ette põhliku läbivaatuse, aga pärast arupidamist sir Angusega nagu selgus, et häda juur ei seisnud keeles, vaid süüdi oli kõrisõlm. Nüüd oli vaid üks mees Londonis, kes kõrisõlme hästi tundis, ja see oli sir James Bird Mc Hoick. Õnneks polnud sir James reisiril ja ta võttis enesele aja haige külastamiseks teisel hommikul. Pärast läbivaatamist pidasid tema, sir Angus ja sir Alan nõu. See kestis tund aega. Siis tuli sir Angus sir Reubeni juure tagasi ning ütles, nad olla otsusele jõudnud, et vajalik olla väike kaela-

Berliini uus raadiojaam.

Järgmisel hommikul ilmus sir Angus varakult ja nõudis, et ka päevaseks ravitsejaks võetaks halastaja õde. Sir Angus võttis ette veel põhjalikuma läbivaatuse. Ta näis olevat rahutu ja saladuslikum kui iial enne. Viimaks ütles ta:

„Keelepära ei meeldi mulle, sir Reuben. Kui teil midagi selle vastu ei ole, siis paluksin ma oma ametvenda, sir Alan Blaikied, siia kord ka asja vaatama.“

Sir Reuben, keda see väga ehmatas, noo-

operatsioon. Üsna kerge operatsioon, aga nad ei tahtvat midagi tegemata jätta.

Patsiendi silmad loitsid, kui ta kogeles: „Ja jah, ärge jätke midagi tegemata!“

Esiotsa, jätkas sir Angus, ei olla veel mitte täitsa kindel, kuivõrd kopski kaasa olla kistud, mispärast tema väga heameelega nägevat, kui ta ametvend, sir Bryan Buggesley, nende andmeid revideeriks.

„Ja jah,“ ütles Reuben.

Kops osutus täitsa terveks, aga järgmi-

Soovitame suitsetajaile kõrgeväärtuslisi **A/S. „LAFERME“** paberosse ja tubakaid.

Gustave Flaubert,

kuulus ja loetav Prantsuse romaani-
kirjanik, kelle surmapäevastmöödus
50. aastat. Eestikeelde on tõlgitud
tema töö „Salambo.“

misel päeval ilmus sir James Byrd Mc Hoick, saadetud sir Angusest ja, edasi, dr. Hector Brovn-Brovne Mc Intoshist, kes arvatavalt Londoni paremaks anesteetikuks. Ja väike operatsioon viidi tagajärjekalt läbi. („Väike“ likvidatsioon järgnes mõni postipäev hiljem.)

Reuben kosus, ja kui ta juba nii kaugel oli, et võis tõusta, siis ilmus sir Angus ja kõneles kliimast.

„Mm, jah, sir Reuben, ma arvan, kuu aega Las Palmases või Tenerifas aitaks teid täiesti jalule.“

Lõpuks ühinesid nad Madeira saare peale ja Reuben reisis oma armsa naise seltsis teele ning viibis kuu aega Funchelis. Seal istus Reuben päikesele silmi pilutades ja mõtles, millise hulga raha ta võiks teenida, kui võiks olla Inglismaal.

Ja siis tulid nad ühel päeval tagasi, ja hommikul pärast saabumist sõitis Reuben nagu harilikult ärisse. Tagasisõidul tuli talle äkki meelde vend Josef. Jumal! Jumal! Kuidas ta tema nii täiesti oli unustanud! Talle tuli meelde Hermannimatuspäev, mil ta Josefi seltsis oli üle märja muru

läinud, mõlemad aevastades ja kõhides. Nähtavasti olid nad ühesuguses seisukorras olnud. Kuidas oli Josefi käsi käinud?

Sel hetkel tundis Reuben, et ta venda armastas. Ta andis autojuhile käsu Notting Hilli sõita. Oletada — oletada, Josef oli surnud. Temal polnud raha kalleid arste kutsuda ja lõunamaale sõita. Oo, kuidas oli ta käsi küll käinud?

Kell helises kõledasti, kui ta kauplusse astus, ja Meier, poesell, kes ta ära tundis, juhatas ta aupaklikult naeratades kontorisse. Ja Josef tuli, tema kannul ta proua, ja mõlemad olid terved ja rõõmsad ning naeratasid lahkesti.

„Noh, Reuben?“ — „Noh, Josef?“

Nad kõnelesid mõne hetke tühistest asjadest, siis ütles Reuben:

„Kas mäletad veel Hermannimatuseid, Josef, kuidas me seal aevastasime ja kõhisesime?“

„Muidugi mäletan,“ vastas Josef. „Tulin koju ja olin päris haige. Ja Emma pistis mulle lusika suhu ja ütles: „Aga su kõri on punane!“

„Jah, mis tegid siis sina?“ küsis Reuben.

„Noh, Emma saatis mu voodisse, pakkis mu külmavee mähistesse, andis mulle kõva konjakiga teed, ja järgmisel päeval olin jälle terve.“

Oh sa püha bimbom! Oh jemine, jemine! Reuben vahtis oma ümmargustele sõrmedele, mis puhkasid põlvel. Igal pool lollus ja ülekoorus! Külmad mähised! Oh Jumal, Jumal! Ja järgmisel hommikul terve! Arvud lendasid ta peast läbi. Eriteadlased, öed, operatsioon, reis Madeirasse, nii ümmarguselt tuhatkaksada naela — arvamata ärilised kahjud äraoleku puhul! Lollus ja ülekoorus! Külmad mähised, tõesti!

Keegi rääkis temaga. Ta vaatas üles ja nägi Emma lõbusat nägu:

„Sa jääd ometi ja jood tassi teed, Reuben?“

Reuben noogutas mitu korda kõvasti pead. Mitte, nagu oleks talle tee meeldinud. Muidu ta seda ei joonudki. Tuba lõhnas kergesti toidu ja seebi järele. Kusagil üleval tegid lapsed pörgukära. Aga ta tahtis meeldi siia jääda. Ta tundis sel hetkel, et ta võiks neilt inimestelt midagi õppida ja niiteldada võita.

Külmad mähised, tõesti! Oh Jumal, Jumal!

Unustatute saar.

Ameerika kirjaniku **George Barr'i** romaan.

4

„Muidugi, kuid veel mitte head,“ vastas Marion. „Pealegi ei olnud mul veel juhust avaldada teile oma imetlust teie ülespidamise kohta eilse mässu ajal. Te olite suurepärane. Madam Oboski ja mina vaatasime kõik pealt.“

„See ei olnud nii kardetav kui näis,“ seletas talle Percival.

„Kuid meie kõik olime arvanisel, et asi oleks võinud lõppeda teile pahasti. Kas teate, et madam Oboskil oli häbematus öelda, et teie tõsisel puhul plehku oleksite joosnud?“

„Uskumata tark naine,“ tähendas Percival muiates. „Kui hästi ta inimesi tunneb.“

„Mis see tähendab? Et oleksite tõepoolest minema joosnud?“

„Kui jänes,“ vastas Percival naeratades. „Side on veidi kitsas, lady Marion, kas valandate teda veidi? Jah, olen suur argpüks,“ lisas ta lühida vaheaja järele.

Marion vaatas talle kiiresti otsa ja nende silmad kohtasid, siis langetas Marion omad, kuid olles tähele pannud arga, küsivat pilku Percivali silmis. Viimase süda põksus metisult ja tal oli kaelas lämmastav tunne.

Marion oli sidemega valmis ja silus tasa käega selle üle, nagu sõbralik maniküür peale töö tegemist. Siis tõusis ta.

„Te võite minna, mister Percival. Önn tee. Nägin eile öösel und, et saarel ei ole elanikke ja et ikka siia jääme. See oleks hirmus!“

„Mispärast hirmus?“ küsis Percival. „Kujutlen seda ilusana, elu üksikul saarel — inimese kõrval, keda armastatakse. Kas teile sarnane mõte ei meeldi?“

Lady Marioni silmad olid külmad ja ta järgmised sõnad kõlasid tõrjuvalt.

„Teie poolt nimetatud võimalus on mulle nii kaugel, et selle üle järele ei ole mõelnud,“ vastas ta jahedalt. „Loodetavasti toote häid teateid. Kui kaua peame neid ootama?“

Percivalil oli tunnete asjus tugeva mehe tagasihoidlikkus. Ka tema tõmbus asjalikuse pinnale tagasi.

„Olulisi teateid ei tarvitse kaua oodata,“ vastas ta. „Võtan lipu kaasa. Kui saar on elanikkudeta, tõmban lipu üles, teisel puhul...“

„Teame, et oleme asunduse lähedal, eks ole?“ ütles Marion vahele. „Et siit laevad mööduvad, et näeme varsti jälle kodumaad.“ Ta sõnad lõppesid tasase nuuksumisega.

Viis minutit hiljem lahkus paat uurijatega „Doraine“ juurest, saadetud pardale jääjate hütetest, kübarate ja taskurätikute keerutamisest.

Möödusid tunnid, lõpmatud tunnid pardalolijatele. Lõpuks kõlas hütte „Doraine“ esitekiit. Teised andsid ta edasi. Esimene uurijatest oli tulnud nähtavale mäetipu läheduses. Siis ilmusid teised. Inimesed laeval vaatlesid neid pingutatud tähelepanuga.

Friedrich Schiller.

Suureim Saksa luuletaja, kelle surmast möödus 9. mail 125. aastat. Friedrich Schiller on rikastanud maailmakirjandust ohkete teostega, mil istest tähtsamad: Wilhelm Tell, Orleani neitsi, Röövlid, Maria Stuart, Kadetus ja armastus, Wallensteini surm jne. Eriti armastatud on ta luuletused Kellaaul ja Ibikuse kured.

Soovitame suitsetajaile kõrgeväärtuslisi **A/S. „LAFERME“** paberosse ja tubakaid.

Kõneldi sosinal nagu tehakse pidulikkudel pulikudel. Kui aeg möödus ja lippu ei nähtud, tõusis üldine lootus peaaegu teadmiseks. Silmad muutusid säravamaks, hääled valjumaks ja rõõmsamaks, vaevalt kahtles keegi veel, et igatsetud päästmine on lähedal.

Ja siis — kui lootus oli saavutanud haripunkti — kerkis mäele lipp ja lehvis tuules, nähtav kõigile all laeval.

10.

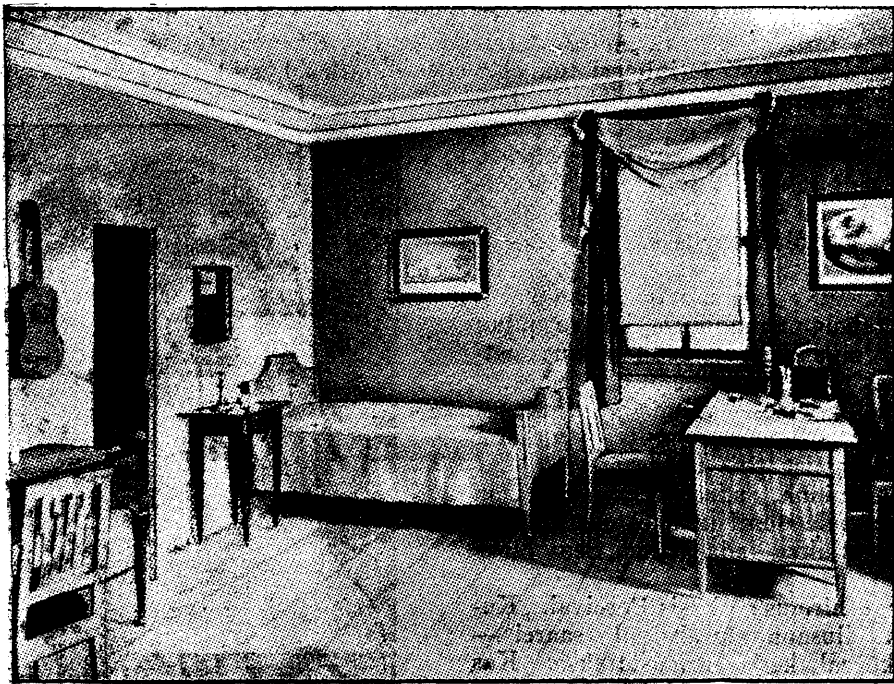
R a n d u n u d .

Uurimusekspeditsioon tuli kell kolm õhtupoolikul tagasi. Vastavalt varemini tehtud

pust, ja kolm kilomeetrit eemal põhjapoolsest rannast. Mäeahela lõunapoolne külg lõppes madala luhamaaga, mis läbistas seda saare osa peaaegu ta täies pikkuses. Mägi, millele olid roninud uurijad, oli kõige kõrgem kümne või kaheteistkümne teise hulgas, mis moodustasid nii üelda saare selgroo. Mäeahela idapoolne osa lõppes terava tipuga, mis ulatus kaugele merde, läänepoolne osa oli kaljune ja ebasõbralik.

Teiseks: ei olnud leitud jälgegi inim-asundustest nüüd või varem. Arvatavasti ei olnud viibinud saarel veel ainuski inimjalg.

Kolmandaks: peale väiksema saare um-

Tuba Weimaris, kus suri Friedrich Schiller 125. aastat tagasi.

korraldustele andis ta algul ainult kaptenile rapordi. Ekspeditsiooni tormiliselt ümbritsevaile reisijatele ei antud mingisuguseid teateid. Siis järgnes nõupidamine ohvitseridega, millest võtsid osa mõned esimese klassi sõitjad ja kus määrati kindlaks esialgne tegutsemisviis. Tund hiljem kutsuti reisijad paaditekile.

Percival teatas neile järgmisi tulemusi ja järeldusi, milleni oli jõudnud ekspeditsioon.

Saar oli umbes 25 kilomeetrit pikk ja keskelt 10 kilomeetrit lai. Järv, millel asus „Doraine“, seisis umbes saare esimeses pikkuskolmandikus, vaadates läänepoolsest ti-

bes samasuguse iseloomuga, mis oli 5 — 6 kilomeetrit eemal, ei olnud nähtud maad isegi kõige paremate pikksilmadega.

Neljandaks: põhjapool oli peaaegu lumi-valge liivarand, mida piiras jõgimaa. Heinamaa selle taga oli künkline ja näis kaetuna lopsaka taimestikuga.

Viiendaks: oli olemas arvukas ja mitmekesine loomariik. Mets kubises ahvidest, papagoidest ja madudest. Nähti Tukani-hanesid, suuremad kui Lõuna-Aafrika tõug, ja aegajalt tõusid õhku terved parved metskanu. Lõunarannal jalutasid pinguinid aaväärselt ringi. Mäeveerul leiti surnud vöö-

elukas, kes oli harukordselt suur. Ta oli vähemalt kolm korda nii suur kui Lõnna-Ameerikas leitud tõug. Sedasama võidi öelda hiiglasuurest leguanist, keda ekspeditsiooni teadlased arvasid võivat ninetada ürgaegse ignanodoni järeltulijaks. Nende usaldavate, zooloogiale veel tundmatute loomade olemasolu peeti kõige tähtsamaks leiuks, sest ekspeditsiooni liikmed järeldasid sellest, et seisid uurimatul maapinnal.

Kuuendaks: puud mäeveergudel olid tugevad ja rikka lehestikuga ning nende ladvad moodustasid katuse, mis päikesekiiri läbi ei laskuud. Esitatud olid kõik parajusvöö tõud, tammed, pöögid, isegi pähkla-puud. Kaljuterrass lõunarannal oli kaetud konarliste küpressidega, mis selgesti näitasid, et neid tilhti olid piitsutanud rasked tormid.

Seitsmendaks: läbi heinamaa lookles väike jõgi ja langes haruliselt merde. Jõe allik oli niiltavasti mägisel tagamaal. Kose kohin naabrimäel oli seda selgesti ilmutanud.

Kui Percival oli oma teate korranud Hispaania keeles, jatkas ta:

„Olen volitatud kapten Triggeri poolt teile teatavaks tegema tulemusi nõupidamiselt, mis meil praegu oli. Ennekui keegi võib maale minna, peab sündima üksikasjalisem uurimus. Keegi meist ei tea, missuguseid hädalohte varjab see uudismaa. Homme asuvad mõned rühmad teele, et uurida saart ühest otsast teiseni, peaaegselt idapoolist osa. Kuid ühte võime öelda juba täna ja on parem, et igauks meist tõele näkku vaatab: kui saar tööpoolest siiamani oli asumatu nagu näib, on ta kahtlemata nii kaugel eemal laevasõiduteist, et ei ole mõeldagi peatsele pääsmisele. Kaubalaevandus vajab kuid või isegi aastaid, kuni toibub ilmasõja laastamisest, ja meie ei või loota, et meid leitaks, ennekui leitakse see saar ise. Mõõdunud sajanditel ei ole see sündinud. Sellest võime teha järeldusi oma väljavaadete suhtes.

„Doraine“ ei uju iialgi enam. Palun seda võtta paratamatu tõsiasi. Asume muidugi laeva ehitamisele, et mitte täielikult oleda nii kui nii väga väheusutavast juhusest, et meile tuleb väljastpoolt abi. Kuid see võtab palju aega ja meie ei või valmistada alust, mis meid kõiki mahutaks, vaid ainult sellist, mis tooks mahajääjatele abi.

Alasti tõde on seega, et peame elama siin nagu Robinson Crusoe elas. Teen siin väikesel vaheajal, et kõigil oleks võimalik seda täielikult mõista.“

Peale vaheaja jatkas kõneleja:

„Meie seisukord on küll märksa parem kui vana Robinsoni oma, sest meid on palju ja meil on kõik tsivilisatsiooni abinõud, kuid peame katsuma sellest võimalikult palju võita ja see võib sündida ainult töö läbi. Meil on palju teha, sõbrad. Meie ei või jääda selle vraki pardale, vaid peame oma elu nii hästi kui võime maal korraldama. Sellega peab igauks leppima.

Oleme detsembris. Talv algab vist juunis. Peame muretsema elamuid, muidu külmame ära, sest oleme troopidest kaugel. Meie majad peavad olema stabiilsed ja kütavad.

See, mu sõbrad, on meie enamuse arvamine. Nõupidamisel ei pooldanud seda arvamist mitte kõik. Parun Varenne näiteks tegi ettepaneku, et jääme „Doraine“ pardale, kus meil on kõik, mida vajame. Ta tahtvat rahulikult oodata, kuni tulevat laev, mis meid kaasa võtab. Olen kindel, et paljud jagavad ta arvamist. Kuid kõik, kes nii arvavad, ei mõista veel meie seisukorda. „Doraine“ võib jääda kestvaalt nagu on, kuid iga äge torm võib teda nihutada ja tükkideks kiskuda. Siis on mõeldav, et seisame ühel päeval eimillegi ees, kui oleme ära tarvitanud selle, mis meil on pardal. Ma ei hinda oma elu kindlasti mitte nii kalliks kui härra von Varenne oma elu, kuid ta on mulle liig armast, et panna teda kaalule sel vanal laevakerel või — nälgida.

Pealegi vajame kõik tegevust, muidu hullume kõik. Ja mida kodusemalt me asjad korraldame, seda kindlamini tuleb ühel päeval päästmine. Kui ta tuleb, tahame päästjatele näidata, mis agarad inimesed eimildestki on loonud. —

Kapten Trigger valis mind teile seda kõnet pidama, kuna mul on praktilisi kogemusi asunduste ehitamisel. Meie ainus, kindel pääsemine on raske töö, produktiivne tegutsemine. Igatühe jaoks leidub tööd, vastavalt igaühe annetele. Selle saare elanikud moodustavad ainsa klassi, töötava klassi.

Härra de Varenne tegi suurejoonelise ettepaneku. Ta on valmis annetama sadatuhat dollarit meeskonnale, kel õnnestub

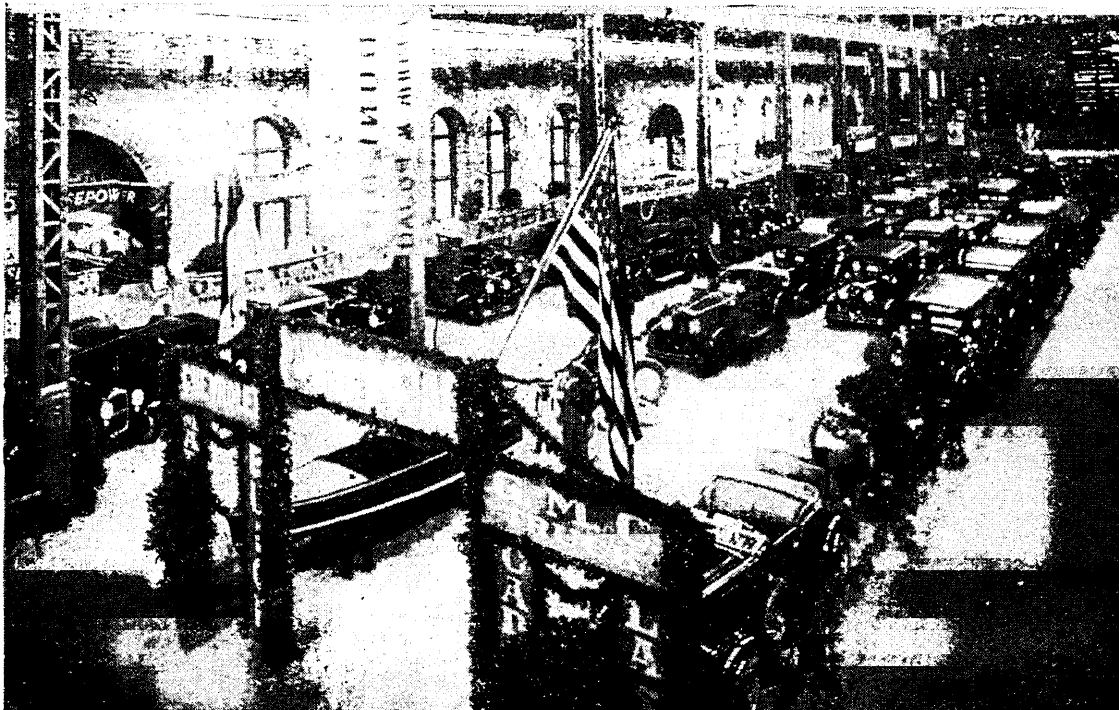
Soovitame suitsetajatele kõrgeväärtuslisi **A/S. „LAFERME“** paberosse ja tubakaid.

jõuda mingisugusesse sadamasse. Ta võiks rahulikult pakkuda miljardi, sest keegi ei nõuaks iialgi seda summat välja. Katse, millele ta mõtles, oleks kindel enesetapmine.

Ainult kapten Trigger ja mõned ta meestest jäävad laevale. See on ta soov ja — nagu ta ütles — ta kohus. Võlgne me talle palju tänu ja ei või seda paremini avaldada, kui täites ta soovi. Taevale oleme juba annud võlgneva tänu. Nüüd siis: varrukad üles ja tööle!“

matud pingutused andsid tagajärgi. Kolm nädalat peale Doraine randumist oli püstitatud väike telliskivialhi ja lihtne saeveski, mida ajas kosk, ja siis kerkis suurel metsasihil, heinamaa ülemisel serval, umbes kaks kilomeetrit järvest eemal, küla, mis koosnes kahest reast ilusatest, väikestest laudchitustest.

Teine osa asunikke oli muutnud alumise heinamaa osad põlluks. Maapind oli väga viljakas ja farmerid reisijate seas olid arvamisel, et seal iga inurvili, nuurvili ja kõik

Kolmanda auto-näituse keskmise osa ja pahema külje üldvaade.

16—19. maini peeti Tallinnas a/s. Volta ruumes 3. autonäitus, kus olid esitatud kõik tähtsamad Ameerika ja Euroopa automargid. Igapäevaga suureneb auto tähtsus transpordi ja kiirema edasiliikumise alal. Nüüd ei ole auto isegi meil enam luksuse, vaid kui moodne tehniline abinõu, mis võimaldab suuremat kaubavedu lühema ajaga ja kiiremat edasiliikumist. Automobiil on vallutamas kogu maailma.

Teine osa.

1.

Hea ja halb külv.

Lõuna-Atlantiku soe suvi oli kaugele edenenud, kui randunud asunikude väsi-

Argentiinas kodused viljasordid lopsakalt kasvavad.

Oli otsustatud, kuigi ei tundud sooja aastaaja kestvust, teha külviaga katset. Selleks kasutati „Doraine“ laadungit, mis sisaldas kõiksugu tera- ja juurvilja. Külvati nisu, kaera ja lina, pandi kartuleid, naerid, ube

Nõudke igalpool
tunnustatud headuses
vabriku

ATÉ

saadusi: kompekke, karamelle, pastila
j. n. e.

Vabrikuladu — **Tallinn, Lembitu 7.**

ja herneid. Iga maja sai aia, majade ümber külvati muru ja tehti lillepeenraid, mis tegid väikesed elanud kodusteks. See töö oli peaaesjalikult naiste teha.

Metsad kõlasid vastu kirvehoopidest, saagide kiunumisest ja vägevate puutüvede mürtsuvast langemisest. Töö algas päikesetõusul ja lõppes õhtuhämaruses. Kaheksatunnilist tööpäeva ei tundud, samuti mitte ametiühisusi peale ühise vaeva, mis neid ühendas.

Järve äärde püstitati laadimissild ja sealt

löödud kärudel, ja hiljem, kui olid ehitatud puuaidad, järgnesid tonnid tonnide järele laevakere täidetud laadimisruumist. „Doraine“ tagavarad olid rikkalikud ja mitmekesised: meestele, kes neid vedasid, näisid nad lõpmatud. Nad sisaldasid nisu otre, kaeru, suhkurt, kohvi, tubakat, lihakonserve, siis lõunamaa puuvilja, nagu oliive, viigimarju ja datleid, jahu, suurt hulka puu- ja juureviljakonserve, villu, pargitud nahku, karusnahku, kasukaid, tekke, pitse, lõhnaõli ja teisi tooresaineid, mis olid olnud

Uued Durant sõiduautod 3, autonäitusel.

Durant Motors, Inc. on vanemaid ja suuremaid autovabrikuid Ameerikas. Ajal, mil autotööstust polnud veel olemas selle sõna tänapäeva mõistes, asutas W. C. Durant koos aasta tagasi surnud automootori leiutaja Buick'iga viimase nimelise autovabriku ja arendas sellest tähtsama ettevõtte autotööstuses. W. C. Durant pani aluse General Motor Companyle. Ta omandas Olds Motor Co. (Oldsmobile'i) kui see oli rahalistes raskustes, liitis juure Cadillaci, organiseeris Chevrolet Motor Co. ja juhtis selle müügiorganisatsiooni rida aastaid. Durant autod, mida tunti juba varem Star'i ja Rugby nime all, kannavad tänapäev Duranti nime, peale veoautode, milliseid tuntakse ka praegu veel Rugby nime all. Uued Durant autod, millised esinesid näitusel, on keskmised 6. silindrilised ja erinevad oma välise iluga, võimsa mootoriga, tugeva kere ning raami ehitusega ja kõige uuema tehnilise varustusega. Duranti vabrikud Ameerikas ja Kanadas saadavad suure osa oma tootmisest Lõuna-Ameerikasse ja teistesse maadesse, kus valitsevad halvad teololud, seepärast on Durant autod varustatud eriti tugeva alusraamiga ja kerega, hoides ära sõiduki kere logisemise.

tehti mugav tee küalani. Materjal, tagavarad ja tööriistad toimetati sinna kiiresti kokku-

määratud Euroopa turgudele. Laeva mahutatud muud varandused, mis olid olnud

Soovitame suitsetajale kõrgeväertuslisi **A/S. „LAFERME“** paberosse ja tubakaid.

Imeodavasti ja hästi ostate
jalanõusid

Estoking
Tallinn

praakjalanõudekauplusest.
 vabriku majas. S. Tartu mnt. 61-c.
 Laulupeo t. nurgal (trammipeatus).

juba laaditud, ennekuigi jõudis sõjariistade-rahust rõõmuteade, nagu mangaanraud, gummi, vask ja lõhkeained, samuti vein ja piiritus, jäid pardale. Neid taheti suuremal töövaheajal paigale mahutada.

Lõpuks oli vägev luksusaarik peaaegu „kontideni“ laastatud, peale mõne kabiini ja eluruumi, mis jäeti ettenägematuks puhuks, ja peale teiste üksikute ruumide, mis olid määratud kaptenile ja ta saatkonnale.

Tekid kisti üles ja lauad kasutati põrandateks uutes majades: ukсед, peeglid, trepid käsipuud, vaibad, torud, vannid, tualetid, lambid, paneelid, pesukausid, pliidid, katlad, lühidalt kõik, mida võis tarvitada asunduses, viidi minema, kuni aurik muutus mustaks, inetuks luukereks, milles ei peitunud enam midagi endisest rikkusest.

Osa materjali hoiti hoolikalt alal päevaks, mil pidi vette lastama väike, kuid tugev laev, millel pidi osa merimehi välja sõitma, et otsida kadunud maailma.

Väsimatud ja agarad insenerid hakkasid ühte osa masinaid dünamodega maale vedama, kus ajajooksul nende oskus ja paendumata tahtejõud triumfeeris kõige arengu raskuste üle. Järvekaldale ehitati masinamaja, mis hiljem pidi varustama asundust valguse ja jõuga.

Kestis peaaegu kolm kuud, kuni naised tohtisid laevalt lahkuda. Kõige esiteks tulid elamud korda seada. Need koosnesid suurest elurnumist, mis oli ka köök, magadistoast ja laiast verandast. Eriline kaunistus oli vägev kamin, mis leidis igas majas ja oli ehitatud telliskividest. Põrand oli siledaks hõõveldatud, laed olid laudadest ja seinad värvitud. „Doraine“ sisseseade esemetega ilmutasid majad väikeste suvikorrite muljet.

Kõik olid ühesuurused ja ühesarnased,

kuid midagi ei takistanud omanikku neid suurendamast ja ilustamast.

Ehituste juhataja oli Percival. Ta oli saanud täitsa iseenesest kõigi ettevõtete peadirektoriks. Ta ei olnud seda au küll püüdnud, aga oli otsustanud omale lugupidamist muretseda. Kohe oma tegevuse algul oli tormiline kokkupõrge Paul de Varenne'iga talle annud juhuse seda tahtmist avaldada ja et nimetatud kokkupõrkel oli tagantjärele mõju asunduse saatuse peale, olgu ta lühidalt jutustatud.

Mõned päevad pärast seda, kui olid alanud tööd maal, seisid Varenne, Nickelby, Bloch ja teised mehed jalutustekil ja pilkasisid meeletut kavatsust maale asundust ehitada. Nende kuulajate seas olid ka lady Marion Venor, mrs. Vanderlip, signora Careni, madam Oboski, mr. Bloch ja mõned jutukad daamid Riost.

Percival tormas kotkana rühma kallale.

„Meie pingutame endid juba kaks päeva, mu härrad,“ hüüdis ta, „ja teist ei liiguta ükski sõrmegi. Oli maha tehtud, et . . .“

Varenne pööras ringi, kahvatu vihast.

„Aitab,“ karjus ta. „Ärge meid tülitage. Ma ei luba ühelegi kaabakale teha mulle noomitusi.“

Percival naeratas ainult.

„Palun mind mitte katkestada, parun Varenne,“ vastas ta. „Nagu üeldud, oli maha tehtud, et igaüks laeval võtab osa ühisest tööst. Viimane paat läheb praegu kaldale ja kui teie, mu härrad, kaasa ei sõida, peate ujuma. Vaadake kaugust, ma ei usu mitte, et asi on üsna lihtne.“

„Mis, mis teie ütlesite?“ hüüdis Bloch. Percivali vastus kõlas karedalt ja lõikavalt:

„Ütlesin lihtsalt,“ vastas ta, „et viskan teid üle parda, kui teie vabatahtlikult maale ei lähe. Mul on kahju seda daamide ees üelda, kuid aeg on piiratud.“

„Suur Jumal!“ karjus proua Bloch, tõstes rasvased käed taeva poole. „Usun, et ta teeb seda tõesti. Mine parem kaasa, Mooses; sa tead, et sa ei ole hea ujuja.“

Percival ei olnud pöörnud silmi Varennelt, kuid ta oli siiski märganud, et Marion Venor ja ta tüdi olid pöörnud talle selja. Signora Careni ja madam Oboski selle vastu vaatasid talle avameelse imetlusega otsa, kuna proua Bloch pidas mehega sosinal nõu.

„Noh, kuidas arvate, parun Varenne?“ küsis Percival rahulikult.

„Ma ei lisa sellele, mis ütlesin, midagi

juure," vastas pankur ja eemaldus. Kui ta oli läinud, võttis Nickelby jutulõnga üles.

"Olge mõistlik, Percival," ütles ta, julgustatud Varenne tõrjuvast esinemisest. "Oleme maksvad reisijad ja ei kuule kellegi sõna. Meie leping laevatihisusega . . ."

"Käige põrgu oma lepinguga!" katkestas Percival. "Tõmmake kiiresti oma värskesti triigitud ülikond seljast ja ajage selga ülikond, mis ei vaja iial triikimist. Mul on teiega hea nõu, mister Nickelby. Inimesed maal löövad teid maha, kui veel kauemini laisalt pealt vaatate, kuidas teised töötavad."

Ta pööras kiiresti, kuid Nickelby peatas teda.

"Kas usute tõesti, et nad meile midagi teevad, mister Percival? Oleme lugupeetud seisukorras inimesed . . ."

"Kaldal leiate palju, kes on veel lugupeetavamas seisukorras," katkestas teda Percival, "kuid kes sellest hoolimata raskesti töötavad ühes teistega, kes seda kogu eluaeg on teinud. Nad andsid endile ühise nime. Kas teate, missuguse?"

"Noh?"

"M e h e d !" vastas Percival lühidalt ja lahkus rühma juurest.

Madam Oboski järgnes talle ja puudutas ta käevart.

"Kas teostate tõesti oma ähvarduse?" küsis ta.

"Nii kindlasti kui seisan praegu teie ees," vastas Percival karedasti.

"Olge ettevaatlik, m o n a m i," tähendas madam Oboski. "Kas teie ei näe, kust tuul puhub?"

Ta pilgutas lady Marioni ja mrs. Vanderlipi suunas, kes avaldasid oma olekuga nii selgesti pahameelt, et noor mees tõesti ei võinud kahelda, kuidas ta määrused seal vastu võeti.

"Ma ei lase ennast sellest takistada, armuline proua," vastas ta. "Võin ka varjus elada."

Percival läks otseteed kapten Triggeri juure.

"Härra kapten," algas ta, "mul oli Varennega tüli. Ta ei taha minu käsku kuulda. Kui tahate, jätan talle ta tahte, muidu . . ."

Kapten Trigger ei vastanud kohe, vaid vaatas mõtlikult paatide poole.

"Härra de Varenne ähvardas hiljuti

mõju avaldada, et kaotan oma koha, kui toetan teie plaane."

"Ja mis vastasite teie?"

"Et mu karjäär laevakaptenina on nii kui nii lõpnud ja et annan oma koha vabaks sel silmapilgul, mil „Doraine“ jõuab New-Yorgi sadamasse."

"Suurepärane!" hüüdis Percival.

"Kuulsin, et ähvardasite teda üle parda visata, Percival, on see tõsi?"

"Jah. Kuid ma jätsin talle veel teise valiku."

"Hüva. Härra parun ei ole karvaväärtki parem kui teised. Visake ta rahulikult üle parda, kui ta tööd teha ei taha."

"Ilus, see sünnib," oli Percivali lühike vastus. Siis pööras ta minema, kuid kapten peatas teda.

"Mis te teete, kui ta on vees?" küsis ta.

"Mis võiksin, pagana pihta, muud teha kui talle järele hüpata ja ta jälle välja tuua," vastas Percival mõrudalt, "sest keegi teine seda ei teeks. Mis need seal kaldal temaga kavatsevad, meeldiks härra parunile veel vähem."

2.

Kallilt ostetud võit.

Esimene paat lahkus „Doraine“ juurest. Selles olid Nickelby, Bloch, Schein ja teised tõrkujad. Varenne puudus.

"Üks silmapilk," hüüdis Percival sõudjatele, "üks mees puudub, ma toon ta."

Üks madrus ütles talle, et parun Varenne oli läinud oma kajutisse. Minut hiljem koputas Percival Varenne kajuti uksele.

"Ootame teid, parun Varenne," hüüdis ta kajutisse.

"Palun, ma ei takista teid selles," tuli seest vastus.

Percival kiskus ukse lahti. Kesk väikest ruumi seisis Varenne, pistol käes.

"Kui astute üle läve, lasen teid maha nagu hullu koera," ütles Varenne.

"Ei usu seda," vastas Percival, "kuid jään igaks juhuseks välja. Ma ei tarvitse selleks sisse astuda, et teid ootame. Kas tulete?"

"Ei!"

Percival kehtitas õlgu.

"Kui teie sugugi ei taha," algas ta.

(Järgneb).

Soovitame suitsetajaile kõrgeväärtuslisi **A/S. „LAFERME“** paberosse ja tubakaid.

Tõtt ja nalja.

Mõtteid.

Politiilised ilukõnelejad on kui sepad, kes vähem küsivad k esolevast rauast, kuid kel palju tähtsamad on kasutumad, aga toredad sädemed, mis lendavad.

Mees, keda armastatakse, ilma et ta võiks vastu armastada, on kohmetu. Naine aga on sellisel puhul meelitatud.

Enamik inimesi arvab kinot raamatust paremaks. Nii siis näib olevat vajadus takti ja diskretsiooni järele väike, kuid mingisugune intellektuaalne masohism hirmsasti levinenud. Kino ja seltskond vägistavad inimest, hoiavad teda vastu tahtmist kinni isegi mitu tundi. Raamat pakub iga silmapilk vaheaega rahuks ja järelmõtlemiseks, vaikib ja kaob rutemini, haavumatumalt kui kõige parem sõber.

Raamatud on õpetajad, kes õpetavad viitsata ja liinealita, vihata ja pahanduseta. Nad ei maga, kui neilt midagi küsid, ei varja midagi ega naera sind ka iial.

*
„Annan oma tütre Teile ainult selle tingimusega, et Te enam rumalusi ei tee.“

„See olgu viimane!“

*
„Kas Teie proua oskab kokkuhoidlikult keeta?“
„Ja kuidas veel. Selle kolme kuu jooksul, mis abielus oleme, olen ma juba — kümme naela kergemaks jäänud.“

*
„Ütle, isa, mispärast kirjutavad maalrid oma nime pildile?“

„Rumal poiss, selleks, et teaksid, missugune pildi alumineja missugune pildi ülemine pool on.“

*
„Kõige ilusam pühapäeval on minule pärastlõunane uinak.“

„Kuidas nii? Rääkisite juhiljuti, et Te kunagi pärast söömist ei maga.“

„Mina mitte, aga minu naine!“

*
„Harald, kas võid mulle ütelda, mis Argentiina pealinna nimi on?“

„Ei, härra õpetaja, mina ka seda ei tea.“

Naine ja ahi.

Meie naistel on ahjudega enam ühist kui usume. Mõni naine läheb ruttu kuumaks, jahutub aga ka jälle ruttu ja on siis raudahju sarnane. Teine naine jälle võrdub pottkivist ahjule, sest ta läheb vaid pikkamisi soojaks, aga ta soojus on kestev. Mõni naine ja mõni ahi on väga nõudlik. Mõlemail võib olla palju või vähe tuhka. Tihti kulutatakse naise ja ahju peale enam kui vaja. Kui midagi naises või ahjus keeb, siis tuleb ettevaatlik olla: üid mitmes asjas lähevad naine ja ahi lahku. Varem suitsetes näiteks enamik ahjusid, nüüd suitseb (õigemini: suitsetab) enamik naisi.

Vahe.

Sõber Turvas soovitas mulle üht maalrit, kes ta kõõgi ühe päevaga oli üle võõbanud. Kutsun mehe oma juure. Tema vaatab ruumi üle ja ma küsin temalt, kui palju aega selle võõpamiseks kulub.

„Kaks kuni kolm päeva,“ hindab tema. Mina ütlen:

„Aga Turba kõõgi olete ühe päevaga valmis teinud, ja see pole ju minu kõõgist vähem.“

Mille peale tema nendib:

„Aga Teie tüdruk on kakskümmend aastat noorem!“

Tütar ja ema.

Tütar: „Nüüd olen ma teised katsed kõik juba läbi teinud ja pean nüüd veel studeerima psühholoogiat, füsioloogiat ja bioloogiat.“

Ema: „Ah mis, laps! Nüüd on sul vaja veel studeerida ainult keedulugiat, pesulugiat, lapi-lugiat ja kudulugiat.“

Himm ja Hamm.

Himm saab Hammiga kokku. Hamm teeb kurja näo.

Himm samuti.

„Mis sul on? Kuhu sa ruttad? Miks nii kuri oled?“

„Ah,“ kirub Hamm, „ikka muudkui vihasta posti üle. Aga nüüd lähen ma sinna ja põrutan neile nii mis kulub.“

„Mis on siis sündinud?“

„Vajan raha ja post ei kõssagi. Mõtlesin, et see raha ei ole mulle ikka veel kätte jõudnud, mis sa mulle kuu aja eest lubasid saata!“

Shoti ihnus.

„Mis kinkisid sa seekord oma prouale?“
„Õhupadja igaks ajaks — igal sünnipäeval puhun ma selle temale õhku täis.“

Julge mees.

„Mõtlege, eile õösel tungis mulle keegi hulgas kallale ja röövis mu paljaks. Kella, rahakoti, sõrmuse — kõik võttis ta ära!“

„Ma arvasin, et kannad revolviit kaasas.“

„Jah, seda ta, Jumal tänatud, ei leidnud.“

*
„Teie kõnelete ikka jälle ühest idioodist — ega Te sellega ometi mind ei mõtle?“

„Jumal hoidku! Leidub neid maailmas ju veel teisigi!“

*
„Miks sa eile kooli ei tulnud, Marie?“

„See seisab sedelil.“

„Rumal laps, ma tahan teada, mis sul viga oli?“

„Seda ema mulle ei ütelnud.“

*
„Mispärast ei või kuu peal inimese elada?“
„Kui kuu kahaneb, siis kukuvad nad ju sealt maha!“

Tapeediladu

J. WEELMANN

Tallinnas, V. Tartu m. **22**, (omas majas)
Osakond S. Tartu m. telefon 5-82

K. Peterson'i mehaaniline pildiraamitööstus

on vanem ja suurem Eestis.

Vanade määrdinud ja katkiste piltide ja raamide parandamine ja kuldamine.

Kiire tellimiste täitmise ja odavate hindade poolest väljaspool võistlust.

S. Tartu mnt. 17. Narva mnt. 4.
TALLINN, Telef. 304-61.

Inglise
Vihmakuued,
Kunstnahk,
Linoleum,
Kalossid,

S. KULL
Tallinn, Vana Posti tän., 8.

Daamidele

trikoopesu, kombineed, schlüpfetid, supel-
trikood, sukke, kindaid, sokke

soovitab

odavate hindadega

M. KOPPERMANN

V. Karja 2. (kellasepa kõrval).

K.-m. J. Veinberg

Tallinn, V. Karja, 12.

Tel. 21-09.

Asutat. 1914. a.

Soovitan suures valikus igasugust väljaõmb-
luslõnge, trikoopesu, sukke, kindaid, krae-
sid, kaelasidemeid, trakse, shalle, pitsi jne.:
nööpe, lõhnaõli, seepe, hambapastasid,
harju, taskunuge j. n. e. j. n. e.

Kaup hea, hinnad õiglased.
Müük suurel ja väikesel arvul.

Suviste pühiks!

Laste- autosi, jalgrattaid, krokettmängusi, palle, mängupüsse, vankreid,
kärusi, aeroplaane, ämbreid, labidaid, paate, liivavorme, ohje j. n. e.

soovitab suures valikus

O.-ü. W. TEGELER,

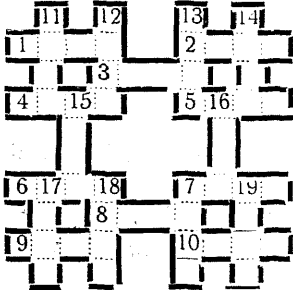
Raekojaplats 17.

Raekojaplats 17.

Ristsõnade mõistatus

Nr. 11 (197).

Seadnud **Em. Gutmann.**

Lahendus ilmub „Romaan“ Nr. 14 (200).

Sõnade tähendus.

Vasemalt paremale:

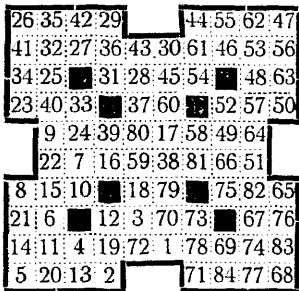
1. Metsloom.
2. Põllutööriist.
3. Piima kogumiskoht lehmäl.
4. Kärme tööle.
5. Tugev tuulepuhang.
6. Taim.
7. Riisiviin.
8. Kala.
9. Kurbus lahkunu järel.
10. Maruline tuul.

Ült alla:

11. Väikene inimene.
12. Liikumisjoon.
13. Putukas.
14. Eristumiselund.
15. Puhkepaik.
16. Lehm, kes ei anna piima.
17. Erutatud, erk.
18. Silmnäo osa.
7. Trepil osa.
19. Suur tuiksoon.

Mõistatuse lahendus.

Nr. 7 (193).

Alates Nr. 1. saame ratsamehe kõnnaku abil järgmise Gustav Suits'u luuletuse:

Kevadel.

Suudle mind, suudle mind
Kevade tuul
Enne kui sureb rind,
Tarretab huul!
Suudle mind, suudle mind!

Eks ole minulgi
Tuksuvat verd,
Pilgu vast silmistki
lgatsusmerd.
Eks ole minulgi.

Vaata, ju lehtinud
Akna all puu,
Õitega ehtinud
Kevad ta ju!
Vaata ju ehtinud.

Gustav Suits.

„Romaan“

annab ülevaate maailmarahvaste kirjandusest.

Shokoladi-
kakao- ja kompvektivabrik

A. Brandmann

TALLINN,

V. Tartu maant. 4/6.

Telefon 15-94.

A.-S. OSKAR KILGAS

Trikoo-, pitsi- ja
sukavabrik

Tallinn, Volta, 3

Trikoo-, pitsi- ja
sukavabrik

Suurim vabrik Eestis, valmistab kõrges headuses:

**SUKKI,
SOKKE,
LASTESUKKI,
TRIKOOPESU,
SIIDITRIKOD.**

spordiülikondi, pesupitse, paelu;

siidi, poolsiidi ja villaseid **KLEIDI-, VOODRI- ja PESURIIDEID.**

ATLAS, CREPE de CHINE, TAFT, MILANAISE, VELOUTINE j. n. e. j. n. e.

Kaubad varustatud vabriku märgiga ja saadaval üle maa.

Imestamisväärt odavasti, kergesti ja **puhtaks**
pesete oma pesu magister **VIEKMANN'**i pesu-
pulbriga

LUMIVALG

ühes sellega pikendate ka **pesu**
vastupidavust, samuti **söögi-**
ja kööginõud ning **mustad ja**
rasvased käed saavad imes-
tamisväärt kergesti puhtaks.

Hoidke endid sarnaneva, mitte väärtus-
liku järeltehtud aine eest.

Nõudke igal pool.

Nõudke igal pool.

Rudol-nahaliim
Nahavärv-Rudol

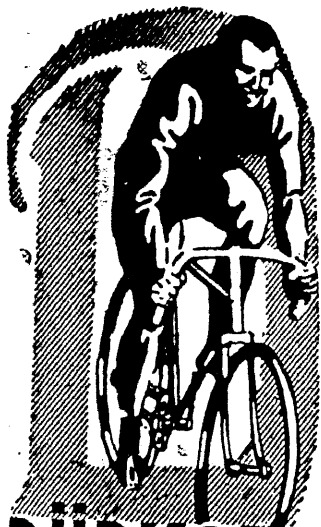
on kaks Rudol-vabriku erisaadust, millede **headus**
tuntud üle maailma.

DAAMID! Värvige oma kingi ainult Rudol-värvidega,
mis kindlasti osutuvad kõige paremateks.

Kaunimad 1930. a. moevärvid.

Ostudel ja järelepärimistel nimetage „Romaani“.

„Romaani“ tellimishinnad: 12 kuud (24 nr. nr.) Kr. 7.50; 6 kuud (12 nr. nr.) Kr. 4.00;
3 kuud (6 nr. nr.) Kr. 2.25; 2 kuud (4 nr. nr.) Kr. 1.60; Üksiknr. 40 s.

Ilmakuulsaid
„DÜRKOPP“

ja rootsi suurima
jalgrattatehase A.
B. Nymans Verk-
städer

„HERMES“

jalg-

rattaid

soovitab

DÜRKOPP

O.-Ü. Systema

TALLINN,

Raekoja plats 5. Tel. 709.

(Voorimehe tän. nurgal.)

UNION

jalanõu

on

moodne ja
vastupidav.

**MÜük igas paremas äris
EESTIS.**

JÄRVAKANDI

KLAASIVABRIK

Valmistab ajakohase mehaanilise sisseseadega

tahvelklaasi

igas suuruses ja paksuses, iseäranis ka

aknaklaasi.

Nõudke kaupmeestelt ja ühisustelt

Järvakandi Klaasivabriku klaasi.

Ostudel ja Järelepärimistel nimetage „Rõnaan’i“.